

**SOCIETE GENERALE BANKA MONTENEGRO AD,
PODGORICA**

**FINANSIJSKI ISKAZI
31. DECEMBAR 2018. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1-2
FINANSIJSKI ISKAZI	
Bilans uspjeha	3
Iskaz o ukupnom ostalom rezultatu	4
Bilans stanja	5
Iskaz o promjenama na kapitalu	6
Iskaz o tokovima gotovine	7
Napomene uz finansijske iskaze	8 – 78
Prilog: Godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Odboru direktora i akcionarima Societe Generale banke Montenegro AD, Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza (strane 3 do 78) Societe Generale banke Montenegro AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine i odgovarajući bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske iskaze.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za sastavljanje finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski iskazi ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim iskazima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih iskaza u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnijih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembra 2018. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odboru direktora i akcionarima Societe Generale banke Montenegro AD, Podgorica (nastavak)

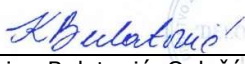
Ostala pitanja

Reviziju finansijskih iskaza Banke sastavljenih u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2017. godine je obavio drugi revizor koji je u svom izvještaju od 13. marta 2018. godine izrazio pozitivno mišljenje.

Izveštaj o drugim zakonskim i regulatornim uslovima

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore, koji nije sastavni dio priloženih finansijskih iskaza. U skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti priloženog godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju za 2018. godinu sa finansijskim iskazima za tu poslovnu godinu. Prema našem mišljenju, finansijske informacije objelodanjene u godišnjem izvještaju menadžmenta o poslovanju za 2018. godinu usaglašene su sa revidiranim finansijskim iskazima za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine, a godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2018. godinu sadrži sve elemente definisane odredbama Zakona o računovodstvu.

Deloitte d.o.o. Podgorica
5. april 2019. godine

Katarina Bulatović, Ovlašćeni revizor
(Licenca broj 067 izdata 31. marta 2015.
godine)

SOCIETE GENERALE BANKA MONTENEGRO AD, PODGORICA

BILANS USPJEHA

**U periodu od 1. januara do 31. decembra
2018. godine**

(Iznosi u hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od kamata i slični prihodi		22,993	23,687
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	3.1, 5a	453	246
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1, 5b	<u>(2,377)</u>	<u>(2,893)</u>
NETO PRIHODI OD KAMATA		21,069	21,040
Prihodi od naknada i provizija	3.1, 7a	7,786	7,273
Rashodi naknada i provizija	3.1, 7b	<u>(4,688)</u>	<u>(3,762)</u>
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA		3,098	3,511
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		1,523	-
Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja		(169)	(4)
Neto dobitak od kursnih razlika		263	242
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		46	(26)
Ostali prihodi	11	66	113
Troškovi zaposlenih	8	(8,071)	(8,077)
Troškovi amortizacije	10	(1,147)	(1,103)
Opšti i administrativni troškovi	9	(4,585)	(3,981)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	3.7, 6a	52	(3,221)
Troškovi rezervisanja	3.7, 6b	244	(94)
Ostali rashodi	11	<u>(667)</u>	<u>(100)</u>
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		11,722	8,300
Porez na dobit	3.4, 12a	<u>(1,064)</u>	<u>(909)</u>
NETO PROFIT		10,658	7,391

Napomene na stranama 8 do 78
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 27. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica:

Radule Raonić
Vršilac dužnosti glavnog izvršnog direktora

Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja računovodstva

SOCIETE GENERALE BANKA MONTENEGRO AD, PODGORICA

ISKAZ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

	Napomena	<u>2018</u>	<u>2017</u>
DOBITAK PERIODA		10,658	7,391
Ostali rezultat perioda			
Komponente obstallog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:		(1)	(121)
Aktuarski gubici / dobici		(1)	12
Negativni efekti promjene vrijednosti vlasničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		-	(133)
Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:		(321)	1,255
Negativni/pozitivni efekti promjene vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		(321)	1,255
Dobitak / gubitak po osnovu poreza koji se odnosi na ostali ukupan rezultat perioda		29	(102)
Ukupan ostali rezultat za tekuću godinu		(293)	1,032
UKUPAN OSTALI REZULTAT		10,365	8,423

Napomene na stranama 8 do 78
 čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 27. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica:

 Radule Raonić
 Vršilac dužnosti glavnog izvršnog direktora

 Ratka Glumac
 Direktor Odjeljenja računovodstva

SOCIETE GENERALE BANKA MONTENEGRO AD, PODGORICA

BILANS STANJA

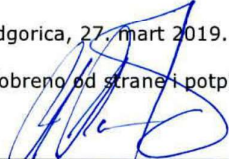
Na dan 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama EUR)

SREDSTVA	Napomene	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.5, 13	85,935	66,541
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		398,505	368,519
Kredit i potraživanja od banaka	3.5, 14	15,848	23,087
Kredit i potraživanja od klijenata	3.6.1, 15	377,387	340,942
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	3.6.2, 17c	5,270	4,490
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		30,544	31,535
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	3.6.4, 17b	30,544	31,535
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja		2,069	2,238
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	3.6.3, 17a	2,069	2,238
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.8, 3.9, 18	9,968	10,532
Nematerijalna sredstva	19	477	376
Odložena poreska sredstva	12c	254	146
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	16	177	1,113
Ostala sredstva	20	2,530	2,375
UKUPNA SREDSTVA:		530,459	483,375
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		455,628	415,568
Depoziti klijenata	21	385,936	355,572
Kredit banaka i centralnih banaka	22	30,000	15,000
Kredit klijenata koji nijesu banke	22	39,692	44,996
Rezerve	23	4,164	3,812
Tekuće poreske obaveze	12a	1,215	890
Odložene poreske obaveze	12d	207	351
Ostale obaveze	24	3,375	2,413
UKUPNE OBAVEZE:		464,589	423,034
KAPITAL			
Akcijski kapital	25	24,731	24,731
Neraspoređena dobit		24,081	20,349
Dobit/gubitak tekuće godine		10,658	7,391
Ostale rezerve		6,400	7,870
UKUPAN KAPITAL		65,870	60,341
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		530,459	483,375
VANBILANSNA EVIDENCIJA	27	955,370	885,882

Napomene na stranama 8 do 78
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 27. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica:

Radule Raonić
Vršilac dužnosti glavnog izvršnog direktora

Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja računovodstva

SOCIETE GENERALE BANKA MONTENEGRO AD, PODGORICA

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Nerasporede na dobit</u>	<u>Dobit tekuće godine</u>	<u>Ostale rezerve</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje, 1. januar 2017. godine	24,731	17,128	7,791	6,163	55,813
Efekte svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, neto	-	-	-	1,021	1,021
Aktuarski dobiti, neto	-	-	-	11	11
Prenos na regulatorne rezerve	-	(675)	-	675	-
Raspodjela dobiti kroz dividende	-	-	(3,895)	-	(3,895)
Prenos preostale dobiti prethodne godine	-	3,896	(3,896)	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	7,391	-	7,391
Stanje, 31. decembar 2017. godine	24,731	20,349	7,391	7,870	60,341
Stanje, 1. januar 2018. godine	24,731	20,349	7,391	7,870	60,341
Efekte prve primjene MSFI 9:	-	37	-	110	147
Korigovano stanje, 1. januar 2018. godine	24,731	20,386	7,391	7,980	60,488
Efekte svođenja na fer vrijednost hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, neto	-	-	-	(1,579)	(1,579)
Aktuarski dobiti u skladu sa MRS 19, neto	-	-	-	(1)	(1)
Raspodjela dobiti kroz dividende	-	-	(3,696)	-	(3,696)
Prenos preostale dobiti prethodne godine	-	3,695	(3,695)	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	10,658	-	10,658
Stanje, 31. decembar 2018. godine	24,731	24,081	10,658	6,400	65,870

Napomene na stranama 8 do 78
 čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 27. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica:

 Radu Raonić
 Vršilac dužnosti glavnog izvršnog direktora

 Ratka Glumac
 Direktor Odjeljenja računovodstva

SOCIETE GENERALE BANKA MONTENEGRO AD, PODGORICA

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

**U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama EUR)**

	2018.	2017.
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	22,660	22,535
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(2,511)	(3,014)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	9,065	8,402
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(4,678)	(3,754)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(11,726)	(12,182)
Povećanje kredita i ostale aktive	(35,726)	(40,692)
Prilivi po osnovu depozita	30,536	6,955
Plaćeni porezi	(837)	(708)
Ostali prilivi/(odlivi)	65	413
Neto (odlivi)/prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	6,848	(22,045)
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Kupovina nekretnina i opreme	(456)	(866)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(241)	(183)
Kupovina / prodaja, dospijeće državnih zapisa i obveznica	(301)	5,862
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	11	16
Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(987)	4,829
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Povećanje/(smanjenje) pozajmljenih sredstava	9,711	20,530
Odlivi po osnovu isplaćene dividende	(3,679)	(3,876)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti finansiranja	6,032	16,654
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	262	242
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	11,893	(562)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	89,628	89,948
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (napomena 13 i 14)	101,783	89,628

Napomene na stranama 8 do 78
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 27. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica:

Radule Reonić
Vršilac dužnosti glavnog izvršnog direktora

Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja računovodstva

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Podgorička banka AD, Podgorica je nastala izdvajanjem iz sistema Montenegrobanke DD, Podgorica u toku 1992. godine. Centralna banka Crne Gore je 21. novembra 2001. godine izdala odobrenje za dalji rad Banke Rješenjem br. 27.

Nakon sprovedenog procesa privatizacije u 2005. godini, većinski vlasnik je Societe Generale, Pariz, Francuska. Banka je dana 26. septembra 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000880/019, kao Podgorička banka Societe Generale Group AD, Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0000880/41 dana 7. maja 2012. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica (u daljem tekstu Banka).

Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, faktoring, kao i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata (uključujući kreditne kartice, putne i bankarske čekove). Pored osnovne djelatnosti, Banka od 2014. godine obavlja i poslove zastupanja u osiguranju, u skladu sa odobrenjem od Agencije za nadzor osiguranja i Centralne banke Crne Gore.

Sjedište Banke je u Podgorici, Bulevar Revolucije br. 17.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici i 20 ekspozitura na teritoriji Crne Gore.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka ima 291 zaposlenih radnika (31. decembra 2017. godine: 298 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 052/16) koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), kao i Zakonom o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10; 40/11) i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Finansijski izvještaji Banke pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13, 24/18 i 39/18).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih iskaza Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke i formatu prezentacije finansijskih iskaza razlikuju od zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenljivih na dan 31. decembra 2018. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Društva, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine" nisu prevedeni niti objavljeni.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
(nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

Finansijski izvještaji Banke su sastavljeni po principu stalnosti poslovanja koji podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti".

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna i izvještajna valuta Banke je euro (EUR).

Svi iznosi su u hiljadama EUR ukoliko nije drugacije naznačeno.

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

U daljem tekstu navedene su ključne procjene i pretpostavke koje sadrže rizik da će prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvenih vrijednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine.

- Umanjenja vrijednosti finansijskih sredstava

Banka procjenjuje, na svaki izvještajni datum, očekivane gubitke od umanjenja vrijednosti (obezvredjenja) finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. U skladu sa zahtjevima MSFI 9, Banka priznaje umanjenje vrijednosti (rezervisanje) za očekivani kreditni gubitak za kredite i ostale dužničke finansijske instrumente koji nijesu klasifikovani u kategoriju "fer vrijednost kroz bilans uspjeha", uključujući i vanbilansne kreditne obligacije i ugovore o finansijskim garancijama.

Kada je riječ o procjeni gubitaka zbog umanjenja vrijednosti kredita, Banka vrši pregled kreditnog portfolija kvartalno u cilju procjene umanjenja njihove vrijednosti.

- Rezervisanje za otpremnine

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon prekida radnog odnosa, odnosno odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova, utvrđuju se primjenom aktuarske procjene. Aktuarska procjena uključuje procjenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i fluktuacije zaposlenih. Zbog dugoročne prirode ovih planova, značajne neizvjesnosti utiču na ishod procjene. Dodatne informacije objelodanjene su u Napomeni 23 uz finansijske izvještaje.

- Rezervisanja za sudske sporove

Banka je uključena u određeni broj sudskih sporova koji proističu iz njenog svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa, a koja se rješavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Banka rutinski procjenjuje vjerovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose vjerovatnih ili razumnih procjena gubitaka.

Razumne procjene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obavještenja, poravnanja, procjene od strane pravnog sektora, dostupne činjenice, identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rješavanju, kao i prethodno iskustvo.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
(nastavak)

2.2. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

Rezervisanja za sudske sporove se formiraju kada je vjerovatno da postoji obaveza čiji se iznos može pouzdano procijeniti pažljivom analizom (Napomena 29). Potrebno rezervisanje se može promijeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija. Potencijalne obaveze, kao i stavke koje ne zadovoljavaju kriterijume za rezervisanje se objelodanjuju, osim ako je vjerovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

- Obaveze po osnovu poreza

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

2.3. Uporedni podaci

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 9 „Finansijski instrumenti“ (u daljem tekstu: MSFI 9) zamjenjuje Međunarodni računovodstveni standard 39 „Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje“ (u daljem tekstu: MRS39) za godišnje periode na i nakon 01.01.2018. godine. Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (Sl. list Crne Gore br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17), Centralna banka Crne Gore propisuje primjenu MSFI 9 za navedene periode. Dodatno, izmijenjene su Odluka o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore (Sl. list Crne Gore“ br. 64/12, 83/17, 24/18 i 39/18) i Odluka o Kontnom okviru za banke (Sl. list Crne Gore br. 82/17). Ovim izmjenama su propisani kontni okvir i obrasci izvještaja usklađeni sa zahtjevima MSFI9, a urađena je i reklasifikacija određenih pozicija bilansa stanja i bilansa uspjeha.

Banka je iskazala komparativne podatke za 2017. godinu na način da je reklasifikovala određene pozicije bilansa stanja i bilansa uspjeha, kako bi bili uporedivi sa podacima za 2018. godinu. Međutim, Banka nije izvršila mjerenje finansijskih instrumenata u 2017. godini u skladu sa MSFI 9. Posljedično, uporedni podaci za 2017. godinu su iskazani u skladu sa zahtjevima MRS 39 i nijesu uporedivi sa podacima za 2018. godinu. U skladu sa zahtjevima MSFI 9, razlike koje proizilaze iz primjene MSFI 9 su priznate direktno u okviru nerasporedjene dobiti na dan 01.01.2018. godine i objelodanjene su narednim pregledima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.3. Uporedni podaci (nastavak)

REKLASIFIKACIJA BILANSA STANJA

SREDSTVA	Stanje na dan 31.12.2017.	Reklasifikacija MSFI9			Stanje na dan 31.12.2017. nakon reklasifikacije i korekcije*	Efekti mjerjenja u skladu sa MSFI 9	Efekti reklasifikacije nakon mjerjenja u skladu sa MSFI9	Stanje na dan 01.01.2018. **
		Investicionih HOV raspolozivih za prodaju	HOV koje se drže do dospijeca	Korekcija uporednih podataka po regulativi CBCG				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	66,541	-	-	-	66,541	-	-	66,541
Kredit i potraživanja od banaka	23,087	-	-	-	23,087	-	-	23,087
Kredit i potraživanja od klijenata	340,942	-	-	-	340,942	582	-	341,524
Sredstva namijenjena prodaji	1,113	-	-	-	1,113	-	-	1,113
Investicione hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
- raspoložive za prodaju	33,773	(33,773)	-	-	-	-	-	-
- koje se drže do dospijeca	4,490	-	(4,490)	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat	-	31,535	-	-	31,535	-	-	31,535
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	-	2,238	-	-	2,238	-	-	2,238
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	-	4,490	-	4,490	(63)	-	4,427
Nekretnine, postrojenja i oprema	10,532	-	-	-	10,532	-	-	10,532
Nematerijalna sredstva	376	-	-	-	376	-	-	376
Odložena poreska sredstva	146	-	-	-	146	-	-	146
Ostala finansijska potraživanja	860	-	-	(860)	-	-	-	-
Ostala poslovna potraživanja	1,515	-	-	(1,515)	-	-	-	-
Ostala sredstva	-	-	-	2,375	2,375	28	-	2,404
UKUPNA SREDSTVA	483,375	-	-	-	483,375	547	-	483,922
OBAVEZE								
Depoziti klijenata	355,572	-	-	-	355,572	-	-	355,572
Pozajmljena sredstva od banaka	15,000	-	-	-	15,000	-	-	15,000
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	44,996	-	-	-	44,996	-	-	44,996
Rezerve	3,812	-	-	-	3,812	400	-	4,212
Tekuće poreske obaveze	890	-	-	-	890	-	-	890
Odložene poreske obaveze	351	-	-	-	351	-	-	351
Ostale obaveze	2,413	-	-	-	2,413	-	-	2,413
UKUPNE OBAVEZE	423,034	-	-	-	423,034	400	-	423,434
KAPITAL								
Akcijski kapital	24,731	-	-	-	24,731	-	-	24,731
Neraspoređena dobit	20,349	-	-	-	20,349	(297)	334	20,386
Dobit tekuće godine	7,391	-	-	-	7,391	-	-	7,391
Ostale rezerve	7,870	-	-	-	7,870	444	(334)	7,980
UKUPAN KAPITAL	60,341	-	-	-	60,341	147	-	60,488
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	483,375	-	-	-	483,375	547	-	483,922
VANBILANSNA EVIDENCIJA	868,674	-	-	17,208	885,882	-	-	885,882

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

**2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
(nastavak)**

2.3. Uporedni podaci (nastavak)

REKLASIFIKACIJA BILANSA STANJA (nastavak)

* Stanje je reklasifikovano po zahtjevima MSFI 9 i regulative Centralne banke Crne Gore donešene tokom 2018. godine

**Navedeno stanje uključuje efekte mjerenja prve primjene MSFI9 pod datumom 1. januar 2018. godine i efekte reklasifikacije u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore. Banka je priznala na neraspoređenu dobit revalorizacione rezerve za vlasničke hartije od vrijednosti koji su klasifikovani kao hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja.

U narednom pregledu prikazan je Bilans uspjeha za period od 1. januara do 31. decembra 2017. godine, reklasifikovan u skladu sa zahtjevima regulative Centralne banke Crne Gore donešene tokom 2018. godine:

	2017	Korekcija uporednih podataka po regulativi CBCG	Reklasifikovano stanje 2017
Prihodi od kamata	22,851	836	23,687
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane		246	246
Rashodi od kamata	(2,870)	(23)	(2,893)
NETO PRIHODI OD KAMATA	19,981	1,059	21,040
Troškovi obezvrjeđenja	(2,709)	2,709	-
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha		(3,221)	(3,221)
Troškovi rezervisanja	(631)	537	(94)
Prihodi od naknada i provizija	8,380	(1,107)	7,273
Rashodi naknada i provizija	(3,785)	23	(3,762)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	4,595	(1,084)	3,511
Neto dobiti od investicionih hartija od vrijednosti	(4)	4	-
Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja		(4)	(4)
Neto dobiti od kursnih razlika	242		242
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	-	(26)	(26)
Troškovi zaposlenih	(8,077)		(8,077)
Opšti i administrativni troškovi	(3,981)		(3,981)
Troškovi amortizacije	(1,103)		(1,103)
Ostali rashodi	(126)	26	(100)
Ostali prihodi	113		113
OPERATIVNI PROFIT	8,300	-	8,300
Porez na dobit	(909)	-	(909)
NETO PROFIT	7,391	-	7,391

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

**2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
(nastavak)**

2.3. Uporedni podaci (nastavak)

U skladu sa Odlukom o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore (Sl.br. 64/12 od 25.12.2012., 83/17 od 11.12.2017., 24/18 od 18.04.2018. i 39/18), Banka je izvršila sledeće reklasifikacije:

- Prihod od kamata u ukupnom iznosu od EUR 836 hiljada:
 - EUR (246) hiljada: Prihodi od kamata na obezvrjedjene plasmane su reklasifikovani sa pozicije prihodi od kamata na posebnu poziciju
 - EUR 1,107 hiljada: Razgraničeni prihodi od naknada za odobrenje kredita su reklasifikovani sa pozicije Prihodi od naknada i provizija na poziciju Prihodi od kamata
 - EUR (25) hiljada: Troškovi rezervisanja za kamate su reklasifikovani sa pozicije Prihodi od kamata na poziciju Troškovi obezvrjedjenja
- Prihod od kamata na obezvrjedjene plasmane u iznosu od EUR 246 hiljada:
 - EUR 246 hiljada: Prihodi od obezvrjedjenih plasmana su reklasifikovani sa pozicije prihodi od kamata na posebnu poziciju u iznosu
- Rashodi od kamata u iznosu od EUR (23) hiljade:
 - EUR (23) hiljade: Razgraničeni troškovi naknada za odobrenje kredita su reklasifikovani sa pozicije Rashodi naknada i provizija na poziciju Rashodi od kamata
- Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz s uspjeha u ukupnom iznosu od EUR (3,221) hiljada:
 - EUR (2,709) hiljada: Troškovi obezvrjedjenja kredita i ostalih stavki aktive su reklasifikovani na poziciju Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha
 - EUR (537) hiljada: Troškovi rezervisanja za vanbilansne obaveze su reklasifikovani sa pozicije Troškovi rezervisanja na poziciju Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha
 - EUR 25 hiljada: Troškovi rezervisanja za kamate su reklasifikovani sa pozicije Prihodi od kamata na poziciju Troškovi obezvrjedjenja
- Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja u iznosu od EUR (4) hiljade:
 - EUR (4) hiljade: Gubitak po osnovu prodaje investicionih hartija od vrijednosti reklasifikovan sa pozicije Neto dobiti od investicionih hartija od vrijednosti na gore navedenu poziciju
- Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine u iznosu od EUR (26) hiljada:
 - EUR (26) hiljade: Gubitak po osnovu prodaje osnovnih sredstava reklasifikovan sa pozicije Ostali rashodi na gore navedenu poziciju

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada

Za sve finansijske instrumente vrednovane po amortizovanoj vrijednosti, kamatonosne finansijske instrumente vrednovane po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat i kamatonosne finansijske instrumente po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, prihodi ili rashodi od kamata se priznaju po efektivnoj kamatnoj stopi, koja precizno diskontuje procijenjena buduća novčana plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vijek finansijskog instrumenta ili kada je to prikladno, u kraćem vremenskom periodu, na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja), ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospjeća za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi i rashodi po osnovu naknada za odobravanje kredita i garancija obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.3. Lizing

Lizing Banke je klasifikovan kao operativni lizing. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Sl. list CG”, br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13 i 55/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica i Odlukom o kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” br. 82/17).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjene poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Odložena poreska sredstva i obaveze izračunavaju se primjenom poreske stope koja će biti efektivna u godini ostvarenja poreskih olakšica, odnosno izmirenja odloženih poreskih obaveza, a na bazi zvaničnih poreskih stopa i propisa usvojenih na datum bilansa stanja.

Odloženi porez na dobit koji se odnosi na stavke koje se direktno evidentiraju u korist ili na teret kapitala se takođe evidentira na teret, odnosno u korist kapitala.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.5. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva u blagajnama (EUR i deviznim) i sredstva kod Centralne banke Crne Gore (sredstva na transakcionom računu Banke kod Centralne banke Crne Gore i sredstva na računu obavezne rezerve).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je svaki ugovor po osnovu kojeg nastaje finansijsko sredstvo za jednu ugovornu stranu, a finansijska obaveza ili instrument kapitala za drugu ugovornu stranu.

Banka priznaje finansijsko sredstvo u svom bilansu stanja samo kada ona postane jedna od strana u ugovornim odredbama instrumenata. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava koja zahtjeva prenos sredstava, u roku koji je utvrđen propisima ili konvencijama na datom tržištu, priznaje se na datum trgovanja, tj. na datum kada se Banka obaveže da će kupiti ili prodati sredstvo.

Finansijski instrumenti se priznaju i odmjeravaju u skladu sa MSFI 9: Finansijski instrumenti (IASB datum stupanja na snagu: 1. januar 2018. godine).

U julu 2014. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je objavio MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39 - Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje. MSFI 9 je u primjeni za godišnje periode od 1. januara 2018. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Finalna verzija novog standarda MSFI 9 Finansijski instrumenti zasnovana je na novom pristupu klasifikaciji i odmjeravanju finansijskih instrumenata i razlikuje se u odnosu na dosadašnji standard MRS 39 i sve prethodne verzije MSFI 9 modela. Standard uvodi nove zahtjeve u segmentu klasifikacije i odmjeravanja finansijskih instrumenata, segmentu obezvrjeđenja, kao i u velikoj mjeri reformisan pristup računovodstvu zaštite od rizika.

Klasifikacija i odmjeravanje

Koncept MSFI 9 je zasnovan na novom pristupu klasifikacije i vrednovanja svih finansijskih sredstava, osim instrumenata kapitala i derivata, koji odražava poslovni model kojim se upravlja konkretnim sredstvom, kao i karakteristike ugovorenih novčanih tokova. Standard uvodi izmjene u odnosu na postojeće MRS 39 kategorije finansijskih sredstava (finansijsko sredstvo po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL), finansijsko sredstvo koje se drži do dospijeca, finansijsko sredstvo raspoloživo za prodaju, finansijsko sredstvo po amortizovanoj vrijednosti):

- dužnički instrumenti koji se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti;
- dužnički instrumenti koji se odmjeravaju po fer vrijednosti preko ukupnog ostalog rezultata (FVOCI), sa dobitcima i gubicima recikliranim u bilans uspjeha nakon prestanka priznavanja;
- instrumenti kapitala koji se odmjeravaju po fer vrijednosti preko ukupnog ostalog rezultata (FVOCI), bez recikliranja dobitaka ili gubitaka u bilans uspjeha nakon prestanka priznavanja;
- finansijsko sredstva koja se odmjeravaju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL).

U skladu sa MSFI 9, derivati više nijesu odvojeni od finansijskih sredstava Banke. Umjesto toga, finansijska sredstva se klasifikuju na osnovu modela poslovanja i ugovorenih uslova.

Dakle, klasifikacija finansijskih instrumenata prilikom inicijalnog priznavanja zavisi od svrhe zbog koje su finansijski instrumenti stečeni (poslovni model) i karakteristika novčanih tokova.

Prilikom inicijalnog priznavanja, finansijski instrumenti se vrednuju po fer vrednosti korigovanoj za nastale zavisne troškove kupovine ili njihovog emitovanja, izuzev u slučaju finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

U skladu sa MSFI 9, finansijski instrumenti se naknadno vrednuju na dva načina: po fer vrijednosti i po amortizovanoj vrijednosti.

U slučaju odmjeravanja po fer vrijednosti, dobitci i gubici se priznaju u cjelosti u bilansu uspjeha (fer vrijednost kroz bilans uspjeha) ili se priznaju u ostalom ukupnom rezultatu (fer vrijednost kroz ostali ukupni rezultat).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoj poslovni model na nivou koji najbolje pokazuje kako se upravlja grupom finansijske aktive za postizanje poslovnog cilja. Poslovni model Banke se ne ocjenjuje individualno po instrumentima, već na većem nivou zbirnih portfolija i zasniva se na faktorima kao što su:

- Način na koji se rukovodstvo izvještava o poslovnom modelu i finansijskim sredstvima koja su u okviru modela, njegovom sprovođenju i procjeni performansi modela,
- Rizici koji utiču na učinak poslovnog modela (i finansijskih sredstava u okviru tog poslovnog modela), a naročito način kako se upravlja tim rizicima,
- Kako se menadžeri nagrađuju (da li je kompenzacija zasnovana na fer vrijednosti imovine ili na ugovorenim novčanim tokovima),
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela zasnovana je na razumno očekivanim scenarijima bez uzimanja u obzir scenarija „najgoreg slučaja“ ili „stresnog scenarija“. Ako se novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizuju na način koji se razlikuje od prvobitnih očekivanja Banke, Banka ne mijenja klasifikaciju preostale finansijske imovine koja se drži u tom poslovnom modelu, ali uključuje takve informacije prilikom procjene novonastalih ili novokupljenih finansijskih sredstava. Generalno, procjena poslovnog modela Banke se može sumirati na sledeći način:

- krediti i depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija uključeni su u poslovni model „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“, jer je primarna namjera Banke za kreditni portfolio da naplati ugovorene novčane tokove,
- dužničke hartije od vrednosti su podeljene na dva poslovna modela:
 - prva grupa dužničkih hartija od vrijednosti pripada poslovnom modelu „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova i za prodaju“, gdje je cilj naplata novčanih tokova, ali i prodaja sredstava, pri čemu ova sredstva predstavljaju dio likvidnosnih rezervi banke,
 - druga grupa dužničkih hartija od vrijednosti pripada poslovnom modelu „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“.

Za dužničke hartije od vrijednosti unutar poslovnog modela „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“, prodaje koje se odnose na povećanje kreditnog rizika hartije od vrijednosti, rizika koncentracije, prodaje koje su izvršene blizu konačnog roka dospelja, ili prodaje izvršene kako bi se zadovoljile potrebe likvidnosti u „stresnom scenariju“ su dozvoljene. Ostale prodaje, koje nisu posljedica povećanja kreditnog rizika, ipak mogu biti konzistentne sa poslovnim modelom, ako su takve prodaje izuzetak u tom poslovnom modelu i ako;

- su beznačajne po vrijednosti, i pojedinačno i u celini, čak i kada su takve prodaje česte;
- su rijetke, čak i kada su značajniji iznosi u pitanju.

Procjena karakteristika novčanih tokova

Kao drugi korak u procesu klasifikacije, Banka ocjenjuje ugovorne uslove finansiranja kako bi utvrdila da li ugovoreni novčani tokovi predstavljaju isključivo naplatu glavnice i kamate na neotplaćeni dug (SPPI test). Glavnica za svrhe ovog testa se definiše kao vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se promijeniti tokom perioda trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoji otplata glavnice ili amortizacija premije/popusta). Najznačajniji elementi kamate u okviru Ugovora o kreditu su obično vremenska vrijednost novčanog toka i kreditni rizik i kamatna marža. Da bi se napravio SPPI test, Banka procjenjuje i razmatra relevantne uslove kao što su valuta u kojoj je finansijska imovina denominirana i period za koji je kamatna stopa utvrđena.

Sa druge strane, kršenje SPPI testa ne predstavljaju ugovoreni uslovi koji uvode veću od minimalne izloženosti rizicima ili nestabilnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nijesu povezani sa osnovnim kreditnim aranžmanom, u situacijama kada ne dovode do povećanja novčanih tokova koji su isključivo vezani za plaćanja kamate i glavnice na neizmireni iznos.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Procjena karakteristika novčanih tokova (nastavak)

Na osnovu navedenog, Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije:

- finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti (potraživanja od banaka za salda na nostro računima, krediti i potraživanja od klijenata i dužničke hartije od vrijednosti (državni zapisi Crne Gore);
- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti, tj. ulaganja u akcije),
- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (dužničke hartije od vrijednosti: državne obveznice Crne Gore).

U 2017. godini, Banka je klasifikovala svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: krediti i potraživanja, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva koja se drže do dospijeca.

3.6.1. Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti: krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja su nederivativna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nijesu kotirana na aktivnom tržištu.

Kredit i plasmani bankama i komitentima odobreni od strane Banke evidentiraju se u bilansu stanja od momenta prenosa sredstava korisniku kredita. Svi kredit i pozajmice se inicijalno priznaju po fer vrijednosti.

Na dan bilansa stanja kredit su iskazani po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem ugovorene kamatne stope, umanjenoj za ispravku vrijednosti po osnovu obezvrjeđenja i direktan otpis.

Na dan 31.12.2018. kredit u portfoliju Banke ispunjavaju kriterijume SPPI testa. Navedeno, u kombinaciji sa poslovnim modelom „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“ dovodi do klasifikacije kreditnog portfolija u segment koji se odmjerava po amortizovanom trošku, kao što je bio slučaj u svim prethodnim godinama.

3.6.2. Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti: dužničke hartije od vrijednosti

Dužničke hartije od vrijednosti, koje se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti su dužničke hartije od vrijednosti za koje je poslovni model „sredstva kojima se upravlja sa ciljem naplate novčanih tokova“. Takodje, ugovoreni novčani tokovi predstavljaju isključivo naplatu glavnice i kamate na neotplaćeni dug (ispunjeni su uslovi SPPI testa), pa se na osnovu ova dva kriterijuma, ovakve dužničke hartije od vrijednosti klasifikuju u Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti.

Nakon inicijalnog priznavanja po fer vrijednosti, ove hartije od vrijednosti se evidentiraju se amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, umanjenoj za ispravke vrijednosti, odnosno gubitak po osnovu obezvrjeđenja. Amortizovana vrijednost obračunava se uzimajući u obzir sve diskonte ili premije pri kupovini u toku perioda dospijeca. Iznos gubitka usled obezvrjeđenja hartija od vrijednosti koje se drže do dospeća obračunava se u skladu sa metodologijom objelodanjenom u napomeni 3.7.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.6.3. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Ova kategorija uključuje finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja i ona koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a ne drže se radi trgovanja. Finansijska sredstva se klasifikuju kao sredstva za trgovanje ako su pribavljena radi prodaje ili ponovne kupovine u kratkom roku, radi ostvarivanja dobitaka iz kratkoročnih promjena cijena istih. Odabrana klasifikacija se ne mijenja pri naknadnom vrijednovanju.

Kupovina i prodaja finansijskih sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha se priznaje po fer vrijednosti na datum trgovine (prodaje), tj. na dan kada se Banka obaveže da će kupiti ili prodati sredstva. Naknadno odmjeravanje ovih sredstva se vrši po fer vrijednosti bez bilo kakvog umanjenja za troškove transakcije koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja.

Dobitak ili gubitak koji se javlja usled promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha se priznaju kao prihod ili rashod u periodu u kom su nastali.

3.6.4. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Hartije od vrijednosti koje su namijenjene da se drže na neodređeni vremenski period, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti ili izmena u kamatnim stopama, kursovima stranih valuta ili cijena kapitala, klasifikuju se kao "finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat".

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat se iskazuju po fer vrijednosti.

Nerealizovani dobitci i gubici po osnovu ovih instrumenata evidentiraju se u okviru revalorizacionih rezervi, dok se instrument ne proda, naplati ili na drugi način realizuje. Za procijenjene iznose rizika da finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat neće biti naplaćeni, Banka vrši ispravku vrijednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.6.5. Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza

Finansijska sredstva

Finansijsko sredstvo (ili dio finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko je:

- došlo do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili
- Banka prenijela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu; i
- Banka ili izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije ni prenijela, ni zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

Kada je Banka prenijela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je zaključila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenijela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj mjeri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstava. Dalje angažovanje Banke, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu originalne knjigovodstvene vrijednosti sredstava ili iznosu maksimalnog iznosa naknade koju bi Banka morala da isplati, u zavisnosti od toga koji iznos je niži.

Finansijske obaveze

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamijenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promijenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17) utvrđeni su: elementi upravljanja kreditnim rizikom, minimalni kriterijumi i način klasifikacije stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je Banka izložena kreditnom riziku i način utvrđivanja rezervacija za pokriće potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz izloženosti Banke kreditnom riziku. Aktivu Banke izloženu riziku, u smislu ove Odluke čine: krediti, pozajmice, kamate, naknade, potraživanja po osnovu lizinga, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika, kao i izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi i odobreni, a još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

Primjena MSFI 9 standarda od dana 01.01.2018 uvodi novi model obezvrjeđenja i zamjenjuje MRS 39 model „nastalih gubitaka“ sa novim „forward looking“ modelom očekivanih kreditnih gubitaka (ECL). Novi standard zahtijeva da Banka prizna rezervisanje za ECL za sve kredite i ostale dužničke finansijske instrumente koji nijesu klasifikovani kao FVPL, zajedno sa kreditnim obavezama i ugovorima o finansijskim garancijama.

Obezvrjeđenje koje se bazira na ECL se odmjerava na osnovu 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, osim ako nije bilo značajnog povećanja kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja. Ako se finansijsko sredstvo definiše kao kupljeno ili nastalo kao kreditno obezvrjeđeno („purchased or originated credit impaired“ POCI), obezvrjeđenje se utvrđuje na osnovu promjene ECL u toku životnog vijeka finansijskog sredstva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

Na osnovu procjene kreditnog rizika, svi instrumenti se klasifikuju u:

Stage 1: Nema značajnih promjena kreditnog rizika od datuma inicijalnog priznavanja sredstva („performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u narednih 12 mjeseci)

Stage 2: Značajna promjena kreditnog rizika od momenta odobravanja kredita („under-performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja),

Stage 3: Obezvrjeđena sredstva („non-performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja).

Banka, kao staging kriterijume, na dan procjene koristi sve razumne i smislene informacije koje su dostupne bez dodatnih značajnih troškova i napora. Minimalni kriterijumi za klasifikaciju sredstva u Stage 2 su dani kašnjenja veći od 30 dana ali manji od 90 dana, a za Stage 3 preko 90 dana kašnjenja.

Kamatni prihodi od finansijskih sredstava koja su razvrstana u Stage 1 i 2 se priznaju na bruto osnovicu (amortizovana vrijednost prije obezvrjeđenja), dok se za finansijska sredstva koja su razvrstana u Stage 3 priznaju na neto osnovicu (amortizovana vrijednost umanjena za obezvrjeđenje; tzv. „unwinding“).

U skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), Banka je dužna da za bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, najmanje jednom kvartalno, vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke), kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, u skladu sa pomenutom Odlukom. Takođe, Banka je dužna da utvrdi metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa MSFI 9.

Primjena metodologije treba da obezbijedi:

- da sve analize, pretpostavke, procjene i ostali postupci u procesu procjene iznosa obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki budu detaljno objašnjeni i dokumentovani;
- da procjena iznosa obezvrjeđivanja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama bude zasnovana na tačnim i ažurnim podacima i da uzima u obzir sve značajne interne i eksterne faktore koji mogu uticati na naplativost potraživanja.

Banka na kvartalnoj osnovi procjenjuje da li postoji objektivni razlog za obezvrjeđivanje izloženosti ili grupe izloženosti. Ako Banka procijeni da se desio događaj koji negativno utiče na očekivane novčane tokove, izloženost se reklasifikuje iz zdravih u loše kredite/izloženosti.

Objektivnim dokazom o obezvrjeđenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, smatraju se podaci o jednom ili više nastalih događaja koji negativno utiču na sposobnost dužnika da uredno izvršava svoje obaveze prema banci.

Pri obračunavanju iznosa obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, banka može da uzme u obzir i novčane tokove po osnovu realizacije kolaterala i troškova koji su vezani za njegovu realizaciju.

Procjenu obezvrjeđenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki za pojedinačno značajna potraživanja, banka je dužna da vrši na pojedinačnoj osnovi. Pojedinačno značajnim potraživanjem, smatra se ukupna bruto izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća od EUR 50 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

Smatra se da postoji objektivni dokaz o obezvrjeđenju ako:

- finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;
- postoje podaci o neizmirenju obaveza, o učestalom kašnjenju u otplati glavnice i/ili kamate, ili o neispunjavanju drugih ugovornih obaveza, preko 90 dana, bez izgleda za skorou naplatu; ili
- postane izvjesno da će nad dužnikom biti pokrenut stečajni postupak, postupak reorganizacije ili drugi slični postupak.

Ukoliko postoji objektivni dokaz da je nastao gubitak po osnovu obezvrjeđenja kredita i potraživanja, iznos gubitka se mjeri kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti iskazanog iznosa sredstava i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova (isključujući buduće kreditne gubitke koji još nisu nastali) koji su diskontovani po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva. Iskazani iznos sredstva se umanjuje kroz račun ispravke vrijednosti i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha.

Banka na datum obračuna obezvrjeđenja sve kredite kod kojih postoje neizmirena potraživanja po osnovu kamate starija od 90 dana, klasifikuje u kategoriju potraživanja za koju se svaki naredni obračun kamate knjiži kroz internu evidenciju banke i ne utiče na bilansne pozicije potraživanja i prihoda od kamate. Ova potraživanja se priznaju u prihode samo po osnovu naplate od klijenta.

3.7.1. Rezervisanja u skladu sa odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene;
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) – sa podgrupama B1 i B2, u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje zahtijevaju posebnu pažnju, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate;
- kategorija C (substandardna aktiva) – sa podgrupama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu;
- kategorija D (sumnjiva aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca, vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezbjeđenja, malo vjerovatna;
- kategorija E (gubitak) – u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Na osnovu urađene klasifikacije za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke, na mjesečnom nivou, Banka obračunava rezervacije za potencijalne gubitke, primjenom procenata iz sljedeće tabele:

Kategorija rizika	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Rezervisanja i obezvrjeđenje vrijednosti nenaplativih potraživanja (nastavak)

3.7.1. Rezervisanja u skladu sa odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (nastavak)

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa gore navedenom tabelom i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom MRS / MSFI.

Pozitivna razlika između obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, predstavlja potrebne rezerve za procijenjene gubitke.

3.8. Poslovni prostori, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja

Poslovni prostori, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja iskazani su na dan bilansa po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Nakon inicijalnog priznavanja, sva fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja, izuzev umjetničkih djela koja su vrednovana po fer vrijednosti, se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i eventualne gubitke po osnovu umanjena vrijednosti sredstava. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Nakon inicijalnog priznavanja, umjetnička djela se iskazuju po fer vrijednosti. Revalorizacije rezerve se priznaju u kapitalu kao revalorizacije rezerve. Međutim, uvećanje vrijednosti se priznaje u bilansu uspjeha do iznosa umanjena vrijednosti istog sredstva koje je prethodno priznato u bilansu uspjeha. Umanjenje vrijednosti se priznaje u bilansu uspjeha izuzev u dijelu kojim se umanjuje iznos postojeće revalorizacije rezerve formirane za to sredstvo.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost poslovnih prostora, ostale fiksne aktive i nematerijalnih ulaganja primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se u potpunosti otpiše u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

	Stopa u %
Nekretnine	3.3
Kompjuterska oprema	25.0
Bankomati	16.67
Namještaj i druga oprema	15.0
Klimatizacioni sistem	10.0
Vozila	25.0 /10.0
Nematerijalna ulaganja	20.0-30.0

Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu. Amortizacija se ne obračunava na umjetnička djela. Amortizacija na ulaganja u adaptaciju zakupljenih poslovnih prostora se obračunava u skladu sa rokom trajanja ugovora o zakupu. U 2017. godini, izmijenjena je procjena korisnog vijeka trajanja vozila, i, u skladu sa tim, izmijenjen je obračun amortizacije za vozila, po kom je stopa amortizacije za prve dvije godine 25 %, za ostatak vijeka trajanja 10 %. Efekti izmjene stope priznati su u bilansu uspjeha za 2017. godinu i iznose EUR 16 hiljada.

U skladu sa članom 13 stav 6 Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”, br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13 i 55/16) vrijednost građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, odnosno opreme i aplikativnih softvera primjenom degresivnog metoda za cijeli period, bez obzira na datum aktivacije. Građevinski objekti pripadaju grupi I na koju se primjenjuje stopa od 5%, dok su ostala sredstva, oprema i aplikativni softveri, raspoređeni u grupe od II do V, na koje se primjenjuju stope od 15% do 30%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Ispravka vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknadiv iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadive vrijednosti.

Gubitak po osnovu obezvrijeđenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih poslovnih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvrijeđenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj naknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrijeđivanja sredstava.

3.10. Rezervisanja za potencijalne obaveze

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima važeću zakonsku ili izvedenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja, kada postoji velika vjerovatnoća da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv sredstava i kada je iznos obaveza pouzdano procijenjen.

Rezervisanje se odmjerava po sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka za izmirenje obaveze, primjenom diskontne stope koja odražava tekuću tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca.

Rezervisanja se razmatraju na datum svakog Bilansa stanja i prilagođavaju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za namirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko Bilansa uspjeha.

3.11. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata. Istovremeno, zaposlenom se povodom 10, 20 i 30 godina rada u Banci isplaćuje jubilarne nagrade i to:

- za 10 godina rada - jedna najniža cijena rada u Banci,
- za 20 godina rada - dvije najniže cijene rada u Banci,
- za 30 godina rada - tri najniže cijene rada u Banci.

U finansijskim izvještajima Banke na dan 31. decembra 2018. godine izvršeno je rezervisanje za otpremnine i jubilarne nagrade na osnovu procjene iznosa rezervisanja od strane aktuaru i fer vrijednosti planskih sredstava i novčanih tokova u 2018. godini i 2017. godini respektivno, koji je pripremljen po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade zaposlenima nakon ispunjenih uslova, korišćenjem metode kreditiranja projektovane jedinice. Aktuarski obračun i izvještaj se generalno priprema svake treće godine, izuzev u slučaju značajnih promjena u aktuarskim pretpostavkama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12. Finansijske obaveze - Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za nastale troškove transakcije. Obaveze za kredite se naknadno iskazuju po amortizovanoj cijeni. Sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenoj za troškove transakcije) i vrijednosti otplata, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.13. Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja predviđaju objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske izvještaje. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao iznos za koji se neko sredstvo može razmijeniti, ili obaveza izmiriti, u transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana, međusobno suočenih. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i pravične (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi objelodanjeni u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izveštavanja u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA

4.1. Uvod

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke kreditnom i tržišnom riziku o čemu se mjesečno izvještava Odbor direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom, Komiteta za operativne rizike i Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

4.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da pojedina potraživanja Banke neće biti potpuno naplaćena pod uslovima pod kojima su prvobitno odobrena, odnosno nemogućnost i/ili nespремnost dužnika da izmiri svoje obaveze u skladu sa odredbama ugovora.

Primarna izloženost Banke kreditnom riziku nastaje putem kredita i plasmana. Banka odobrava kredite u saglasnosti sa poslovnim politikom, usaglašavajući rokove dospjeća odobrenih kredita i politiku kamatnih stopa sa namjenom kredita i kreditnom sposobnošću svojih dužnika.

Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke procijenjene na dan izvještaja o finansijskom položaju. Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan izvještaja o finansijskom položaju. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su stalne kontrole.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose kreditni rizik. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezi Banke preuzetaj u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlašćenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa MSFI 9

Za potrebe finansijskog izvještavanja, Banka primjenjuje model očekivanog kreditnog gubitka za obračun rashoda po osnovu obezvrjeđenja finansijske imovine.

U svrhu procjenjivanja kreditnih gubitaka, izloženosti se klasifikuju u jednu od sljedećih faza:

- 1) izloženosti u kojima još uvijek nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika i za koje se korekcije vrijednosti ili rezervisanja za kreditne gubitke mjere na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka tokom perioda od 12 mjeseci (faza 1);
- 2) izloženosti u kojima je kreditni rizik značajno porastao u periodu od inicijalnog priznavanja do datuma izvještavanja i za koje se korekcije vrijednosti ili rezervisanja za kreditne gubitke mjere na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka tokom cjelokupnog vijeka trajanja (faza 2);
- 3) izloženosti u situaciji neplaćanja (faza 3).

Prilikom klasifikacije izloženosti u fazu 1, 2 ili 3, banka ne uzima u obzir kolaterale koji služe kao sredstvo obezvrjeđenja.

Na kvartalnoj osnovi potrebno je procijeniti da li postoji objektivni razlog za obezvređivanje izloženosti ili grupe izloženosti. Ako se ne radi o takvim izloženostima, Banka klasifikuje izloženosti po inicijalnom priznavanju u fazi 1. Nakon naknadnog mjerenja, banka procjenjuje da li je kreditni rizik izloženosti u periodu od inicijalnog priznavanja do datuma izvještavanja značajno porastao. Ako kreditni rizik nije značajno uvećan ili u slučaju izloženosti malom kreditnom riziku, izloženost ostaje u fazi 1. Ako je kreditni rizik znatno porastao i izloženost nije još definisana kao neplaćena, banka klasifikuje izloženost u fazu 2.

Izloženost niskom kreditnom riziku, u skladu sa standardom, se smatra u slučaju kad klijent ima jak kapacitet da ispuni svoje ugovorne obaveze, i da eventualne nepovoljne promjene u ekonomskim i poslovnim uslovima na duži rok mogu, ali ne moraju nužno, smanjiti sposobnost klijenta da ispuni svoje ugovorne obaveze, sve nezavisno od kolaterala koji pokriva navedenu izloženost.

Za fazu 3, očekivani gubici se priznaju onda kada postoji dokaz o specifičnom događaju koji je izazvao gubitak. Takvi događaji uključuju sledeće:

- kršenje ugovora, uključujući kašnjenje u plaćanju,
- davanje posebnih pogodnosti usled finansijskih poteškoća dužnika,
- izvjesno je da će nad dužnikom biti pokrenut stečajni postupak, postupak reorganizacije ili drugi slični postupak,
- i druge slične događaje koji ukazuju da je došlo do smanjenja očekivanih novčanih priliva.

Ukoliko Banka procijeni da se desio događaj koji negativno utiče na očekivane novčane tokove, izloženost se reklasifikuje iz zdravih u loše kredite/izloženosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	U hiljadama EUR	
	<u>31.12.2018.</u>	<u>31.12.2017.</u>
Bilansne stavke		
Kredit i potraživanja od banaka	15,848	23,087
Kredit i potraživanja od klijenata*	399,353	362,979
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	2,069	2,238
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	30,544	31,535
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	5,345	4,490
Ostala sredstva	998	1,138
	<u>454,157</u>	<u>425,467</u>
Vanbilansne stavke		
Finansijske garancije	22,590	24,901
Činidbene garancije	27,670	27,374
Nepokriveni akreditivi	714	1,460
Nepovučene kreditne linije	61,057	54,204
	<u>112,031</u>	<u>107,939</u>
Ukupna izloženost kreditnom riziku	<u>566,188</u>	<u>533,406</u>

Pregled aktive

	31. decembar 2018.		
	<u>Bruto izloženost</u>	<u>Ispravka vrijednosti</u>	<u>Neto izloženost</u>
I Bilansne stavke			
Kredit i potraživanja od banaka	15,848	-	15,848
Kredit i potraživanja od klijenata	399,353	(20,132)	379,221
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	2,069	-	2,069
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat**	30,544	-	30,544
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	5,345	(75)	5,270
Ostala sredstva	998	(177)	821
	<u>454,157</u>	<u>(20,384)</u>	<u>433,773</u>
II Vanbilansne stavke			
Date garancije i nepokriveni akreditivi	50,974	(1,392)	49,582
Preuzete neopozive obaveze - po odobrenim, a neiskorišćenim i okvirnim kreditima i plasmanima	61,057	(1,542)	59,515
Ukupno	<u>112,031</u>	<u>(2,934)</u>	<u>109,097</u>

*Maksimalna izloženost kreditnom riziku za kredite i potraživanja od klijenata ne uključuje razgraničenu naknadu u iznosu od EUR 1,834 (2017: EUR 1,640)

**Ispravka vrijednosti za hartije od vrijednosti u iznosu od EUR 431 hiljadu koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat se knjiži na kapitalu

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Pregled aktive

	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti		31. decembar 2017.
				Neto izloženost
I Bilansne stavke				
Kredit i potraživanja od banaka	23,087	-		23,087
Kredit i potraživanja od klijenata*	362,979	(20,398)		342,581
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	2,238	-		2,238
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	31,535	-		31,535
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	4,490	-		4,490
Ostala sredstva	1,138	(180)		958
	425,467	(20,578)		404,889
II Vanbilansne stavke				
Date garancije i nepokriveni akreditivi	53,735	(1,263)		52,472
Preuzete neopozive obaveze - po odobrenim, a neiskorišćenim i okvirnim kreditima i plasmanima	54,204	(1,117)		53,087
Ukupno	107,939	(2,380)		105,559

Izloženost kreditnom riziku se djelimično kontroliše pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama, potraživanjima i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti i
- polise osiguranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

	U hiljadama EUR					
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno, bruto	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31.dec 2018. godine						
Stambeni krediti	71,049	933	656	72,638	(582)	72,056
Potrošački krediti	123,089	2,655	2,423	128,167	(2,350)	125,817
Kreditne kartice	1,502	126	155	1,783	(167)	1,616
Namjenski krediti	21,142	704	1,823	23,669	(1,099)	22,570
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	322	11	35	368	(11)	357
Kreditni malim preduzećima	20,741	7,231	2,435	30,407	(3,102)	27,305
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	80,815	27,932	9,426	118,173	(11,055)	107,168
Kreditni Vladi i opštinama	20,300	-	-	20,300	(286)	20,014
Ostali plasmani	1,239	-	-	1,239	(18)	1,221
	<u>340,193</u>	<u>39,585</u>	<u>16,953</u>	<u>396,731</u>	<u>18,620</u>	<u>378,111</u>

	U hiljadama EUR					
	Neobezvri- jeđeni nedospjeli	Neobezvri- jeđeni dospjeli	Poje-dinačno procije-njeni	Ukupno, bruto	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno, neto
31.dec 2017. godine						
Stambeni krediti	63,211	20	875	64,106	(769)	63,337
Potrošački krediti	101,972	2,054	1,940	105,966	(2,190)	103,776
Kreditne kartice	1,002	567	117	1,686	(120)	1,566
Namjenski krediti	23,276	30	1,866	25,172	(1,382)	23,790
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	455	2	23	480	(25)	455
Kreditni malim preduzećima	24,743	533	3,187	28,463	(3,847)	24,616
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	92,629	1,819	13,373	107,821	(11,689)	96,132
Kreditni Vladi i opštinama	25,395	48	-	25,443	(212)	25,231
Ostali plasmani	1,148	-	-	1,148	(9)	1,139
	<u>333,831</u>	<u>5,073</u>	<u>21,381</u>	<u>360,285</u>	<u>-20,243</u>	<u>340,042</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive

Tabele u nastavku analiziraju pregled kretanja izloženosti po pojedinim stavkama aktive:

Kreditni i potraživanja od klijenata	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2017. godine	310,036	29,955	22,989	-	362,980
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	2,299	(2,198)	(444)	-	(342)
-Prelazak u stage 2	(14,001)	12,948	(599)	-	(1,653)
-Prelazak u stage 3	(969)	(992)	1,593	-	(369)
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(32,029)	(1,567)	(3,389)	-	(36,985)
Nova finansijska sredstva	161,201	13,125	2,568	-	176,895
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(85,449)	(11,474)	(4,251)	-	(101,173)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	341,088	39,797	18,468	-	399,353
Ispravka vrijednosti na 31 decembar 2018. godine	2,619	4,324	13,189	-	20,132
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2017. godine	31,535	-	-	-	31,535
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(495)	-	-	-	(495)
Nova finansijska sredstva	17,430	-	-	-	17,430
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(17,926)	-	-	-	(17,926)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	30,544	-	-	-	30,544
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	431	-	-	-	431

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)

Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POC I	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2017. godine	4,490	-	-	-	4,490
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	33	-	-	-	33
Nova finansijska sredstva	9,822	-	-	-	9,822
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(9,000)	-	-	-	(9,000)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	<u>5,345</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>5,345</u>
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	<u>75</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>75</u>

a) Obezvrjedjenje kredita i plasmana

Obezvrjedjenje kredita i potraživanja od klijenata	U hiljadama EUR				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2017. godine	2,337	4,093	13,968	-	20,398
Prvi efekti primjene MSFI9	130	(745)	33	-	(582)
Ispravka vrijednosti na 1. januar 2018. godine	2,467	3,348	14,001	-	19,816
Promene u ispravci vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	15	(301)	(162)	-	(448)
-Prelazak u stage 2	(182)	1,392	(185)	-	1,025
-Prelazak u stage 3	(4)	(124)	720	-	592
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(284)	(186)	(385)	-	(855)
Nova finansijska sredstva	1,407	1,421	1,786	-	4,614
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(808)	(1,226)	(2,578)	-	(4,612)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	<u>2,611</u>	<u>4,324</u>	<u>13,197</u>	<u>-</u>	<u>20,132</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)

a) Obezvrjedjenje kredita i plasmana (nastavak)

Obezvrjeđenje hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2017. godine	-	-	-	-	-
Prvi efekti primjene MSFI9	444	-	-	-	444
Ispravka vrijednosti na 1. januar 2018. godine	444	-	-	-	444
Promjene u ispravci vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(6)	-	-	-	(6)
Nova finansijska sredstva	246	-	-	-	246
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(253)	-	-	-	(253)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	431	-	-	-	431

Obezvrjeđenje hartija od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2017. godine	-	-	-	-	-
Prvi efekti primjene MSFI9	63	-	-	-	63
Ispravka vrijednosti na 1. januar 2018. godine	63	-	-	-	63
Promjene u ispravci vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 2	-	-	-	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	-	-	-	-	-
Nova finansijska sredstva	138	-	-	-	138
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(126)	-	-	-	(126)
Ispravka vrednosti na 31. decembar 2018. godine	75	-	-	-	75

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja

Ukupno do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Depoziti	2,117	1,512
Zaloga	8,109	3,684
Hipoteke	188,902	173,033
Garancije	26,563	19,692
Ukupno	225,691	197,921

Za grupno procijenjene plasmane do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Depoziti	2,117	1,509
Zaloga	8,059	3,427
Hipoteke	179,574	159,043
Garancije	26,563	19,692
Ukupno	216,313	183,671

Za individualno procijenjene plasmane do visine plasmana koji su obezbijeđeni tim sredstvima	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Depoziti	-	3
Zaloga	50	256
Hipoteke	9,328	13,990
Garancije	-	-
Ukupno	9,378	14,249

Banka kao predmet hipoteke uzima nepokretnosti čija vrijednost, po procjeni ovlašćenih procjenitelja, uobičajeno treba biti veća minimum 25% od iznosa plasmana, osim ako pojedinim odlukama nije definisano drugačije. Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni objekti, poslovni prostori i zemljište zavisno od lokacije i njegove buduće namjene.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)

c) Restruktuirani krediti i plasmani

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- a. produžila rok otplate za glavnice ili kamatu,
- b. smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit,
- c. smanjila iznos duga, glavnice ili kamate ili
- d. napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

Banka na 31.12.2018. godine ima EUR 6,395 hiljade restrukturiranih kredita (2017: EUR 6,482 hiljada).

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku, bez umanjenja za ispravku vrijednosti, je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija i Švajcarska	SAD i Kanada	Ostalo	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	-	12,201	3,639	8	15,848
Kredit i potraživanja od klijenata	399,335	-	-	18	399,353
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se ne drže radi trgovanja	2,057	-	-	12	2,069
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	30,544	-	-	-	30,544
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	5,345	-	-	-	5,345
Ostala sredstva	998	-	-	-	998
31. decembar 2018. godine	438,279	12,201	3,639	38	454,157
31. decembar 2017. godine	401,983	18,921	4,141	72	425,117

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Izloženost kreditnom riziku po stavkama aktive (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, bez umanjenja za ispravku vrijednosti je prikazana u sljedećoj tabeli:

	Finansije	Transport saobraćaj i tele- komunikac ije	Usluge, turizam i ugostiteljst vo	Trgovi na	Grade- Vinarst vo	Ruda- rstvo	Admini- stracij a	Saobraćaj i skladišten je	Poljopri- vreda, lov i ribolov	Proizv- odnja	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka	15,848	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15,848
Kreditni i potraživanja od klijenata	6,598	4,133	8,977	75,627	24,562	3,593	22,065	2,924	7,445	8,145	6,170	226,492	396,731
Vlasničke hartije od vrijednosti po FV kroz bilans uspjeha	84	-	1	-	-	-	-	-	-	1,984	-	-	2,069
Dužničke hartije od vrijednosti po FV kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	-	-	-	30,544	-	-	-	-	-	30,544
Dužničke hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku	-	-	-	-	-	-	5,345	-	-	-	-	-	5,345
Kamatna potraživanja i vremenska razgraničenja kamata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,622
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	998
31. decembar 2018. godine	22,530	4,133	8,978	75,627	24,562	3,593	57,954	2,924	7,445	10,129	6,170	226,492	454,157
31. decembar 2017. godine	30,198	777	9,202	67,940	18,554	4,204	62,495	3,673	7,003	13,826	6,471	197,292	425,117

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2018. godine				
Do 1 godine	51,100	13,105	502	64,707
Od 1 do 5 godina	9,830	36,150	212	46,192
Preko 5 godina	127	1,005		1,132
	61,057	50,260	714	112,031

	U hiljadama EUR			
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Nepokriveni akreditivi	Ukupno
31. decembar 2017. godine				
Do 1 godine	33,933	4,437	1,160	39,530
Od 1 do 5 godina	17,055	46,814	300	64,169
Preko 5 godina	3,216	1,024		4,240
	54,204	52,275	1,460	107,939

Tabele u nastavku analiziraju pregled kretanja izloženosti po stavkama vanbilansa:

	U hiljadama EUR				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Vanbilansne stavke: date garancije i nepokriveni akreditivi					
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2017. godine	42,171	11,040	524	-	53,735
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
-Prelazak u stage 1	3,200	(4,400)	-	-	(1,200)
-Prelazak u stage 2	(1,005)	1,015	(10)	-	-
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(52)	(301)	-	-	(353)
Nova finansijska sredstva	25,526	4,900	208	-	30,634
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(26,263)	(5,413)	(166)	-	(31,842)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	43,577	6,841	556	-	50,974
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	525	530	337	-	1,392

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.5. Vanbilansna evidencija (nastavak)

Vanbilansne stavke: preuzete neopozive obaveze - po odobrenim, a neiskorišćenim i okvirnim kreditima i plasmanima

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	PO CI	Total
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2017. godine	49,930	4,140	134	-	54,204
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti:					
-Prelazak u stage 1	33	(26)	-	-	6
-Prelazak u stage 2	(219)	1,280	(11)	-	1,050
-Prelazak u stage 3	(33)	(3)	14	-	(22)
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(2,016)	(937)	(24)	-	(2,977)
Nova finansijska sredstva	48,392	4,409	34	-	52,835
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(41,206)	(2,748)	(85)	-	(44,039)
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2018. godine	54,881	6,115	61	-	61,057
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	849	653	41	-	1,542

Obezvrjedjenje vanbilansnih stavki: date garancije i nepokriveni akreditivi

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2017. godine	325	596	342	-	1,263
Prvi efekti primjene MSFI9	127	129	0	-	256
Ispravka vrijednosti na 1. januar 2018. godine	452	725	342	-	1,519
-Prelazak u stage 1	41	(259)	-	-	(218)
-Prelazak u stage 2	(13)	100	(3)	-	84
-Prelazak u stage 3	-	-	-	-	-
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	4	(17)	(64)	-	(77)
Nova finansijska sredstva	299	368	157	-	824
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(257)	(388)	(96)	-	(740)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	525	530	337	-	1,392

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.5. Vanbilansna evidencija (nastavak)

**Obezvrjedjenje vanbilansnih stavki:
 preuzete neopozive obaveze - po
 odobrenim, a neiskorišćenim i okvirnim
 kreditima i plasmanima**

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2017. godine	512	536	70		1,117
Prvi efekti primjene MSFI9	243	(94)	(3)	-	145
Ispravka vrijednosti na 1. januar 2018. godine	755	441	66	-	1,262
-Prelazak u stage 1	-	(2)	-	-	(2)
-Prelazak u stage 2	(3)	136	(6)	-	127
-Prelazak u stage 3	-	-	12	-	11
Promjene koje nisu rezultirale u prestanku priznavanja	(30)	(99)	(14)	-	(142)
Nova finansijska sredstva	768	472	18	-	1,258
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem	(641)	(296)	(35)	-	(972)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2018. godine	849	652	41	-	1,542

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik je rizik da će fer vrijednost ili očekivani budući gotovinski tokovi finansijskih instrumenata fluktuirati, usljed promjena tržišnih varijabli kao što su kamatne stope i devizni kursevi. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

4.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	4,198	472	953	207	5,830
Obaveze u devizama	4,185	485	945	165	5,780
Neto otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2018. godine	13	(13)	8	42	50
- 31. decembra 2017. godine	27	31	27	48	133
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2018. godine	0,03%	(0,03)%	0,02%	0,08%	0,10%
- 31. decembra 2017. godine	0,06%	0,07%	0,06%	0,10%	0,28%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik kamatne stope je rizik fluktuacija u kamatnoj margini usled kretanja (volatilnosti) kamatnih stopa na tržištu.

Rizik nastaje usled nepoklapanja (mismatch) između kamatnih stopa u aktivni i pasivi, a usled nepoklapanja dospjeća izvora i korišćenja sredstava po pitanju datuma ponovnog utvrđivanja kamatne stope.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2018. godine:

	U hiljadama EUR		
	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	60,136	25,799	85,935
Kreditni i potraživanja od banaka	14,913	935	15,848
Kreditni i potraživanja od klijenata	396,731	-	396,731
Hartije od vrijednosti koje se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	2,069	2,069
Hartije od vrijednosti koje se vode po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	29,747	-	29,747
Hartije od vrijednosti koje se vode po amortizovanoj vrijednosti	5,345	-	5,345
Ukupno sredstva	506,872	28,803	535,675
OBAVEZE			
Depoziti klijenata	328,797	56,458	385,255
Pozajmljena sredstva od banaka	30,000	-	30,000
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	39,618	-	39,618
Ukupno obaveze	398,415	56,458	454,873
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2018. godine	108,457	(27,655)	80,802
- 31. decembar 2017. godine	79,878	(6,381)	73,497

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2018. godine. Sredstva i obaveze su prikazane po datumu ponovnog određivanja kamate ili datumu dospjeća u zavisnosti od toga koji je datum raniji:

	U hiljadama EUR					Ukupno
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	
Osjetljiva aktiva						
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	60,136	-	-	-	-	60,136
Kredit i potraživanja od banaka	14,913	-	-	-	-	14,913
Kredit i potraživanja od klijenata	162,138	12,701	17,882	37,987	166,023	396,731
Hartije od vrijednosti koje se vode po FV kroz ostali ukupni rezultat	-	-	5,095	-	24,652	29,747
Hartije od vrijednosti koje se vode po amortizovanoj vrijednosti	-	5,345	-	-	-	5,345
Ukupno	237,187	18,046	22,977	37,987	190,675	506,872
% od ukupne kamatonosne aktive	46.79%	3.56%	4.53%	7.49%	37.62%	100%
Osjetljiva pasiva						
Depoziti klijenata	264,965	5,565	9,357	29,987	18,923	328,797
Pozajmljena sredstva od banaka	30,000	-	-	-	-	30,000
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	2,000	8,463	1,263	27,892	39,618
Ukupno	294,965	7,565	17,820	31,250	46,815	398,415
% od ukupne kamatonosnih obaveza	74.03%	1.90%	4.47%	7.84%	11.75%	100%
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:						
- 31. decembra 2018. godine	(57,778)	10,481	5,157	6,737	143,860	108,457
- 31. decembra 2017. godine	(11,391)	6,772	(22,522)	251	105,694	78,804
Kumulativni GAP:						
- 31. decembra 2018. godine	(57,778)	(47,297)	(42,140)	(35,403)	108,457	
- 31. decembra 2017. godine	(11,391)	(4,619)	(27,141)	(26,890)	78,804	

Tabela izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa uključuje stavke aktive osjetljive na promjene kamatnih stopa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Rizik likvidnosti može imati dva pojavna oblika:

- 1) rizik nemogućnosti ispunjenja finansijskih obaveza, ili
- 2) rizik finansiranja ili rizik spreda likvidnosti kao rizik da će buduće potrebe refinansiranja umanjiti projektovanu marginu ili nepostojanje dovoljnog kapaciteta za buduće investiranje.

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva sa transakcionih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstva da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti, a na osnovu odgovarajućih modela na bazi istorijskih podataka, kao i razmjenom informacija sa klijentima po pitanju njihovih namjera kada su reoročenja i raskidi ugovora o depozitima u pitanju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	U hiljadama EUR Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva u bilansu stanja							
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	85,935	-	-	-	-	-	85,935
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	57,414	-	-	-	-	-	57,414
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	28,521	-	-	-	-	-	28,521
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	29,333	23,629	28,240	53,280	162,827	101,196	398,505
Potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	15,848	-	-	-	-	-	15,848
kreditni ključnicama	14,939	19,271	29,655	55,945	170,917	106,004	396,731
hartije od vrijednosti	-	5,270	-	-	-	-	5,270
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	(1,454)	(912)	(1,415)	(2,665)	(8,090)	(4,808)	(19,344)
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	214	5,678	-	7,183	17,469	30,544
hartije od vrijednosti	-	-	5,095	-	7,183	17,469	29,747
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	-	214	583	-	-	-	797
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	-	-	-	-	-	2,069	2,069
hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	2,069	2,069
Ukupno :	116,722	24,541	34,750	55,945	178,100	125,542	535,600
Finansijske obaveze u bilansu stanja							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	109,651	63,611	47,113	85,580	118,196	31,478	455,629
depoziti klijenata	78,896	62,702	46,298	83,456	87,389	26,515	385,256
kreditni banaka i centralnih banaka	30,000	-	-	-	-	-	30,000
kreditni klijenata, koji nijesu banke	-	909	815	2,124	30,807	4,963	39,618
kamate i vremenska razgraničenja	755	-	-	-	-	-	755
Ukupno:	108,896	63,611	47,113	85,580	118,196	31,478	454,874

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2018. godine	<u>7,826</u>	<u>(39,070)</u>	<u>(12,363)</u>	<u>(29,635)</u>	<u>59,904</u>	<u>94,064</u>	<u>80,726</u>
- 31. decembra 2017. godine	<u>36,170</u>	<u>(13,080)</u>	<u>(37,145)</u>	<u>(39,230)</u>	<u>62,881</u>	<u>64,518</u>	<u>74,113</u>
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2018. godine	<u>7,826</u>	<u>(31,244)</u>	<u>(43,607)</u>	<u>(73,242)</u>	<u>(13,338)</u>	<u>80,726</u>	
- 31. decembra 2017. godine	<u>36,170</u>	<u>23090</u>	<u>(14,055)</u>	<u>(53,285)</u>	<u>9,595</u>	<u>74,113</u>	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2018. godine	<u>1.72%</u>	<u>-6.87%</u>	<u>-9.59%</u>	<u>-16.10%</u>	<u>-2.93%</u>	<u>17.75%</u>	
- 31. decembra 2017. godine	<u>8.63%</u>	<u>5.51%</u>	<u>-3.35%</u>	<u>-12.71%</u>	<u>2.29%</u>	<u>17.68%</u>	

Tabela ročne usklađenosti po očekivanom roku dospijea ne uključuje vremenska razgraničenja u skladu sa izvještavanjem prema Centralnoj banci Crne Gore.

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2018. godine ukazuje na postojanje ročne neusaglašenosti preostalog perioda dospijea sredstava i obaveza po pojedinim gapovima, koje je u visini odstupanja u okviru interno propisanih limita. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Na dan 31. decembra 2018. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dospijea korišćenjem modela Societe Generale Grupe baziranom na istorijskim podacima Banke.

Banka će planirati i preduzeti mjere na neutralisanju gepova likvidnosti samo u slučaju kada dođe do probijanja definisanog limita po gepu od +/- 20%. Iako su kumulativni gepovi negativni nakon mjesec dana, banka neće preduzimati posebne akcije/mjere dok god je negativan gep u iznosu manjem od limita. Naime, gepovi se kreiraju, između ostalog, i modeliranjem odliva depozita po viđenju (kao najznačajnije stavke pasive) – koji i najviše doprinose pojavi negativnih gepova pored pretpostavke o odlivu svih dospjelih oročenih depozita.

S obzirom da model pretpostavlja vjerovatnoću (na kao što je slučaj kod pozajmica gdje je ugovoreni odliv izvjestan) – mjere će se preduzeti samo kada se probiju gep limiti (koji služe kao predefinisani "trigger" za akciju jer je narušen prihvatljiv nivo gepa tj. postojanje strukturalnog poremećaja).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.2. Ročna uskladenost finansijske aktive i finansijskih obaveza prema preostalom roku dospijeća

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
Finansijska aktiva u bilansu stanja							
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	71,674	-	-	-	14,261	-	85,935
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	57,414	-	-	-	-	-	57,414
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	14,260	-	-	-	14,261	-	28,521
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	29,669	24,063	28,908	54,540	163,917	97,409	398,506
potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	15,848	-	-	-	-	-	15,848
kreditni ključnicama	15,275	19,705	30,323	57,205	172,007	102,217	396,732
hartije od vrijednosti	-	5,270	-	-	-	-	5,270
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	(1,454)	(912)	(1,415)	(2,665)	(8,090)	(4,808)	(19,344)
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	214	5,678	-	7,183	17,469	30,544
hartije od vrijednosti	-	-	5,095	-	7,183	17,469	29,747
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	-	214	583	-	-	-	797
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	-	-	-	-	-	2,069	2,069
hartije od vrijednosti	-	-	-	-	-	2,069	2,069
ostala finansijska sredstva	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno:	102,797	24,975	35,418	57,205	193,451	121,755	535,601
Finansijske obaveze u bilansu stanja							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	407,568	1,065	3,710	6,732	31,558	4,996	455,629
depoziti klijenata	376,813	156	2,895	4,608	751	33	385,256
kreditni banaka i centralnih banaka	30,000	-	-	-	-	-	30,000
kreditni klijenata, koji nijesu banke	-	909	815	2,124	30,807	4,963	39,618
kamate i vremenska razgraničenja	755	-	-	-	-	-	755
Ukupno:	406,813	1,065	3,710	6,732	31,558	4,996	454,874

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.4.2. Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza prema preostalom roku dospijeća (nastavak)

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2018. godine	(304,016)	23,910	31,708	50,473	161,893	116,759	80,727
- 31. decembra 2017. godine	(136,140)	12,953	(9,782)	(5,693)	128,722	84,053	74,113
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2018. godine	(304,016)	(280,106)	(248,398)	(197,925)	(36,032)	80,727	
- 31. decembra 2017. godine	(136,140)	(123,187)	(132,996)	(138,662)	(9,940)	74,113	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2018. godine	-66.84%	-61.58%	-54.61%	-43.51%	-7.92%	17.75%	
- 31. decembra 2017. godine	-32.47%	-29.38%	-31.72%	-33.08%	-2.37%	17.68%	

Tabela ročne usklađenosti prema preostalom roku dospijeća ne uključuje vremenska razgraničenja u skladu sa izvještavanjem prema Centralnoj banci Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	Knjigovodstvena vrijednost		U hiljadama EUR	
	2018.	2017.	Fer vrijednost 2018.	2017.
Finansijska sredstva				
Kredit i potraživanja od banaka	15,848	23,087	15,848	23,087
Kredit i potraživanja od klijenata	377,387	340,942	377,387	340,942
Hartije od vrijednosti koje se vode po FV kroz ostali ukupni rezultat	30,544	31,535	30,544	31,535
Hartije od vrijednosti koje se vrednuju po FV kroz BU	2,069	2,238	2,069	2,238
Hartije od vrijednosti koje se vode po amortizovanoj vrijednosti	5,270	4,490	5,270	4,490
Ostala sredstva	821	957	821	957
Finansijske obaveze				
Depoziti klijenata	385,936	355,572	355,572	355,572
Pozajmljena sredstva od banaka	30,000	15,088	30,000	15,088
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	39,692	44,908	39,692	44,908
Ostale obaveze	3,375	2,413	3,375	2,413

Pravična vrijednost finansijskih instrumenata je iznos za koji sredstva mogu biti prodana, ili obaveze izmirene, između obaviještenih voljnih učesnika u toku trajanja nezavisne transakcije. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

Prilikom procjene pravične vrijednosti finansijskih instrumenata za koje se može utvrditi ovakva vrijednost primijenjeni su sljedeći metodi i pretpostavke:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

a) Krediti i plasmani bankama

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate.

Pravična vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonoćnih depozita je približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan izvještaja o finansijskoj poziciji.

b) Krediti i avansi klijentima

U cilju utvrđivanja pravične vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima.

Rukovodstvo Banke smatra da kamatne stope Banke ne odstupaju značajno od preovlađujućih tržišnih kamatnih stopa u bankarskom sektoru Crne Gore, te shodno tome pravična vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan izvještaja o finansijskom položaju. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

c) Hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku

Pravična vrijednost hartija od vrijednosti po amortizovanom trošku je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama.

d) Depoziti i obaveze po kreditima

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospjeća kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena pravična vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospjeća preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospjećem. Prema mišljenju rukovodstva kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

Za pravičnu vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

e) Hijerarhija fer vrijednosti

MSFI 7 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi odslikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – Unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci).

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Banka, u svom vrednovanju, uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti

31. decembar 2018. godine	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>Ukupno</u>
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	1,984	85	-	2,069
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat				
- obveznice Ministarstva finansija Crne Gore	<u>30,544</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>30,544</u>
Ukupna sredstva	<u>32,528</u>	<u>85</u>	<u>-</u>	<u>32,613</u>

Finansijska sredstva koja se ne vrednuju po fer vrijednosti

31. decembar 2018. godine	<u>Nivo 1</u>	<u>Nivo 2</u>	<u>Nivo 3</u>	<u>Ukupno</u>
Kredit i potraživanja od banaka	-	15,848	-	15,848
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	377,387	377,387
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	5,270	-	5,270
Ostala sredstva	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>821</u>	<u>821</u>
Ukupna sredstva	<u>-</u>	<u>21,118</u>	<u>378,208</u>	<u>399,326</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“, br. 60/08, 41/09, 55/12 i 82/17). U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjnjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisione premije;
- 3) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 5) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 6) iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko je skupština akcionara, donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital Banke;
- 7) iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9.

Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9 utvrđuje se u periodu od 2018. do zaključno sa 2022. godinom, tako što se ukupni iznos negativnih efekata umanjuje za:

- 1) 5%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2018. godini;
- 2) 15%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2019. godini;
- 3) 30%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2020. godini;
- 4) 50%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2021. godini;
- 5) 75%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2022. godini.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala banke su:

- 1) gubitak iz prethodnih godina;
- 2) gubitak iz tekuće godine;
- 3) nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- 4) nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 5) nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- 6) pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- 7) iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Zbir dopunskih elemenata sopstvenih sredstava, umanjnjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja dopunski kapital banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital banke su:

- 1) nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- 2) naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritarnih akcija;
- 3) iznos opštih rezervi, a najviše do 1.25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- 4) subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 5) hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 6) revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.6. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

- 1) stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije;
- 2) potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u određene kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika. Dodatno, ukupna rizikom ponderisana aktiva se uvećava za iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, koji predstavlja element sopstvenih sredstava.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2018. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u statutarnim finansijskim iskazima iznosi 14.62% (2017. godine: 14.21%).

4.7. Analize osjetljivosti

4.7.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik)

Upravljanje izloženošću deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	2018. Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
Sredstva				
Kreditni i potraživanja od banaka	15,848	4,550	455	(455)
Ukupno sredstva	15,848	4,550	455	(455)
Obaveze				
Depoziti klijenata	385,936	5,783	578	(578)
Ukupno obaveze	385,936	5,783	578	(578)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2018. godine			(123)	123
- 31. decembar 2017. godine			(48)	48

Na dan 31. decembra 2018. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 123 hiljade (31. decembar 2017. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 48 hiljada). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

4.7. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.7.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0.4% p.p. do -0.4% p.p.

	U hiljadama EUR		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa		
	2018.	+0.4 b.p. EUR KS	-0.4 b.p. EUR KS
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	85,935	-	-
Kredit i potraživanja od banaka	15,848	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	377,387	1,510	(1,510)
Dužničke hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	30,544	-	-
Dužničke hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku	5,270	-	-
	514,984	1,510	(1,510)
Obaveze			
Depoziti klijenata	385,936	-	-
Pozajmljena sredstva od banaka	30,000	120	(120)
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	39,692	159	(159)
	455,628	279	(279)
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2018. godine		1,231	(1,231)
- 31. decembar 2017. godine		1,124	(1,124)

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0.4 p.p. dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 1,231 hiljade (2017: EUR 1,124 hiljade).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

5. PRIHODI I RASHODI KAMATA

a) Prihodi od kamata

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Depoziti kod:		
- inostranih banaka	74	62
Kreditni:		
- državnim i lokalnim organizacijama i preduzećima	643	653
- Vladi Crne Gore	435	634
- preduzećima	4,881	5,404
- preduzetnicima	84	86
- fizičkim licima	14,328	13,857
- ostalima	166	205
	<u>20,537</u>	<u>20,839</u>
Poslovi otkupa - faktoring	24	38
Hartije od vrijednosti:		
- po amortizovanom trošku	33	96
- po FV kroz OUR	1,238	1,545
	<u>1,271</u>	<u>1,641</u>
Prihodi od naknada za odobrenje kredita, razgraničenih na period trajanja kredita	1,087	1,107
	<u>22,993</u>	<u>23,687</u>

b) Rashodi od kamata

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Depoziti:		
- finansijskih institucija	24	28
- državnih organizacija	4	7
- preduzeća	520	705
- fizičkih lica	1,171	1,341
- ostalih	4	8
	<u>1,723</u>	<u>2,089</u>
Kreditni i ostale pozajmice	645	781
Troškovi naknada za odobrenje pozajmica, razgraničeni na period trajanja pozajmice	9	23
	<u>2,377</u>	<u>2,893</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

a) Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Neto povećanje obezvrjeđenja po osnovu:		
- kredita	375	2,088
- kredita – naplata vanbilansnih potraživanja	(769)	(409)
- faktoring	1	5
- kamata	(86)	(25)
- naknada	(2)	2
- dužničkih hartija od vrijednosti	(1)	-
- vanbilansnih izloženosti	149	537
- ostale stavke aktive	281	1,023
	(52)	3,221

b) Troškovi rezervisanja

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Neto povećanje rezervisanja po osnovu:		
- sudskih sporova	(242)	318
- operativnog rizika	(2)	10
- ostalo	-	(234)
	(244)	94

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA (nastavak)

c) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

2018. godina

U hiljadama EUR	Kreditni (napomena 15)	Kamate (napomena 15)	Naknade	Dužničke hartije od vrijednosti	Ostale stavke aktive	Rezerve za sudske sporove i operativni rizik (napomena 23)	Rezervisanja na vanbilansne izloženosti (napomena 23)	Ukupno
Stanje na početku godine	20,242	155	12	-	1,486	814	2,380	25,089
Korekcija početnog stanja:								
Efekat prve primjene MSFI9	(578)	(4)	-	507	(28)	-	400	297
Korigovano početno stanje	19,664	151	12	507	1,458	814	2,780	25,386
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	376	(86)	(2)	(1)	280	(244)	149	472
Ostale promjene (reklasifikacija i sl.)	(1,420)	1,447	(1)	-	(61)	-	4	(31)
Stanje na kraju godine	18,620	1,512	9	506	1,677	570	2,933	25,827

2017. godina

U hiljadama EUR	Kreditni (napomena 15)	Kamate (napomena 5a,15)	Naknade	Ostale stavke aktive	Rezerve za sudske sporove i operativni rizik (napomena 23)	Rezervisanja na vanbilansne izloženosti (napomena 23)	Ostala i rezervisanja (napomena 23)	Ukupno
Stanje na početku godine	19,724	160	9	466	541	1,822	234	22,956
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	2,093	(25)	3	1,023	328	537	-234	3,725
Prenos na vanbilans	(1,420)	-	-	(25)	-	-	-	(1,445)
Ostale promjene	(155)	20	-	22	(55)	21	-	(147)
Stanje na kraju godine	20,242	155	12	1,486	814	2,380	-	25,089

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

a) Prihodi od naknada i provizija

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Naknade po kreditima	253	218
Naknade po vanbilansnim poslovima	551	570
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking	2,030	1,901
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	933	864
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	2,869	2,590
Naknada za platne spiskove	583	593
Ostale naknade i provizije	567	537
	7,786	7,273

b) Rashodi naknada i provizija

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Naknade Centralnoj banci	520	401
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	174	136
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	1,833	1,670
Naknade po primljenim kreditima i garancijama	464	405
Naknade za Visa i Master kartice	1,086	898
Naknade za elektronsko bankarstvo	208	210
Ostale naknade i provizije	403	42
	4,688	3,762

8. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Neto zarade	3,203	3,388
Ukalkulisani troškovi zaposlenih	1,332	543
Porezi, prirezi i doprinosi iz i na zarade	2,797	2,966
Ostale neto naknade zaposlenima	211	206
Otpremnine po osnovu sporazumnog raskida radnog odnosa	42	508
Naknade članovima Odbora direktora	125	114
Trošak prevoza	121	82
Putni troškovi i dnevnice	59	52
Obuka zaposlenih	55	50
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade (napomena 23)	41	68
Ostali troškovi	85	100
	8,071	8,077

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

9. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Održavanje kompjutera i opreme	691	619
Ostale stručne naknade	784	433
Troškovi zakupa	397	411
Razni troškovi	776	617
Reklamiranje i marketing	365	295
Revizija	313	287
Troškovi komunikacionih mreža	200	191
Troškovi obezbjeđenja	191	186
Troškovi električne energije i goriva	150	144
Troškovi advokatskih usluga	79	134
Troškovi transporta novca	112	117
Osiguranje	88	95
Obrada podataka	89	76
Kancelarijski materijal	52	76
Čišćenje	77	70
Telefon	57	60
Porezi vezani za poslovni prostor	52	48
Poštarina	37	38
Komunalne usluge	26	27
Troškovi reprezentacije	20	18
Konsultantske usluge	11	17
Troškovi održavanja vozila	13	12
Sudski troškovi	5	10
	4,585	3,981

Ostale stručne naknade se u najvećem dijelu odnose na troškove tehničke podrške, IT i ostalih usluga matične banke, tj. Societe Generale Grupe u iznosu od EUR 435 hiljada (2017: EUR 349 hiljade).

Razni troškovi se odnose najvećim dijelom na troškove platnih kartica u iznosu od EUR 331 hiljada (2017: EUR 378 hiljada), troškove članarina u iznosu od EUR 23 hiljade (2017: EUR 21 hiljadu), troškove operativnih gubitaka u iznosu od EUR 267 hiljada (2017: EUR 58 hiljada) i ostale troškove.

10. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Nekretnine i oprema (napomena 18)	905	876
Nematerijalnih ulaganja (napomena 19)	242	227
	1,147	1,103

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

11. OSTALI PRIHODI I RASHODI

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Dobici od prodaje osnovnih sredstava	-	16
Prihodi od transporta i deponovanja gotovog novca	66	65
Ostali prihodi	-	32
	66	113

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	613	76
Troškovi po osnovu otpisa opreme	2	4
Ostali rashodi	52	20
	667	100

12. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Obračunati tekući porez	1,215	890
Umanjenje poreza na dobit za prethodnu godinu po Rješenju Poreske Uprave (6%)	(53)	(35)
Obračunati odloženi porez	(98)	54
	1,064	909

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	11,722	8,300
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	1,055	747
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	160	8
Poreski efekti sredstava ispod EUR 300	10	6
Umanjenje poreza na dobit za prethodnu godinu po Rješenju Poreske Uprave (6%)	(53)	(35)
Ostale promjene	(108)	183
Porez na dobit iskazan u bilansu uspjeha	1,064	909
Efektivna poreska stopa	9.08%	10.95%

Umanjenje poreza na dobit za 2017. godinu je priznato na osnovu odredbi važećeg Zakona o porezu na dobit zbog jednokratne uplate poreza na dobit do naznačenog roka. Poreska stopa korišćena za 2018. i 2017. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa važećim Zakonom o porezu na dobit.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

12. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Odložena poreska sredstva

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Odložena poreska sredstva za knjižena rezervisanja u skladu sa MRS 19	5	5
Privremene razlike – troškovi obezvrjedjenja aktive u skladu sa članom 18 a) Zakona o porezu na dobit	129	92
Privremene razlike - ukalkulisani troškovi zaposlenih u skladu sa članom 11 a) Zakona o porezu na dobit	120	49
	254	146

d) Odložene poreske obaveze

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Odložena poreska obaveza za nerealizovane dobitaka po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju reklasifikovanih u nerasporedjenu dobit na 01.01.2018.	33	-
Odložena poreska obaveza za knjižene nerealizovane dobitke po osnovu hartija od vrijednosti vrednovanih po FV kroz ostali ukupni rezultat	31	219
Privremene razlike između knjigovodstvene i poreske osnovice za nekretnine i opremu	143	132
	207	351

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

13. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	10,258	9,278
- u stranoj valuti	1,279	1,033
Transakcioni račun	45,875	30,925
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	28,522	25,303
Ostalo	1	2
	85,935	66,541

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” 88/17), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 7.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i
- 6.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine primjenjuje se stopa od 7.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se mjesečno, primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u prethodnom mjesecu, dva dana prije isteka perioda održavanja. Period održavanja označava mjesečni period, od treće srijede u mjesecu i traje do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom, na 50% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

14. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Korespodentni računi kod inostranih banaka	13,229	23,087
Oročeni depoziti kod banaka u inostranstvu	2,619	-
	15,848	23,087

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka ima otvorene račune kod sljedećih inostranih banaka: Societe Generale Bank Paris, Societe Generale New York, Credit Suisse AG Bank Zurich, Unicredit Milano, Mizuho Bank LTD Tokyo, Societe Generale Srbija AD Beograd i Komerčni banke Prag.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Dospjeli krediti:		
- Vlada	-	1
- opštine (javne organizacije)	49	-
- privredna društva u privatnom vlasništvu	5,359	5,657
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	110	103
- fizička lica	1,830	1,694
- ostalo (neprofitne organizacije i sl.)	6	34
Kratkoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	7	8
- opštine (javne organizacije)	-	-
- privredna društva u privatnom vlasništvu	44,736	38,480
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	510	548
- fizička lica	3,489	3,110
- ostalo (neprofitne organizacije i sl.)	13	58
Dugoročni krediti:		
- Vlada	9,760	12,853
- opštine (javne organizacije)	10,484	19,182
- privredna društva u privatnom vlasništvu	85,763	81,313
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	5,363	2,336
- fizička lica	221,307	192,610
- ostalo (neprofitne organizacije i sl.)	6,706	1,152
	<u>395,492</u>	<u>359,139</u>
Factoring	1,239	1,148
	<u>396,731</u>	<u>360,287</u>
Kamatna potraživanja:		
- krediti	321	370
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	2,290	2,323
- faktoring	11	-
	<u>2,622</u>	<u>2,693</u>
- naknade	(1,834)	(1,640)
	<u>788</u>	<u>1,053</u>
Ukupno	<u>397,519</u>	<u>361,340</u>
<i>Minus:</i>		
Obezvrjeđenje kredita (napomena 6c)	(18,602)	(20,229)
Obezvrjeđenje faktoringa (napomena 6c)	(18)	(14)
Obezvrjeđenje kamata i vremenskih razgraničenja (napomena 6c)	(1,512)	(155)
	<u>(20,132)</u>	<u>(20,398)</u>
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	<u>377,387</u>	<u>340,942</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Kratkoročni krediti privrednim društvima u 2018. godini su se najvećim dijelom odobravali za likvidnost (obrotna sredstva) sa rokom od mjesec dana do 12 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobreni na period od 12 do 180 mjeseci i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, rudarstva i energetike i građevinarstva. Kratkoročni i dugoročni krediti privrednim društvima se najčešće odobravaju uz nominalnu kamatnu stopu u visini od 3% do 10% godišnje.

Krediti stanovništva odobreni u toku 2018. godine obuhvataju gotovinske kredite, kredite za stambenu izgradnju, adaptaciju stambenog i poslovnog prostora, te finansiranje kupovine potrošnih dobara odobrene na period od 6 do 300 mjeseci uz kamatnu stopu na godišnjem nivou, u rasponu od 2.99% do 10.99%.

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju obuhvata najvećim djelom komitente sa sjedištem na području Crne Gore.

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	7,445	7,003
Rudarstvo	3,593	4,204
Prerađivačka industrija	8,145	11,679
Snadbijevanje vodom	116	131
Građevinarstvo	24,562	18,554
Trgovina	75,025	67,870
Saobraćaj i skladištenje	2,924	3,673
Usluge pružanja smještaja i ishrane	8,412	8,860
Informisanje i komunikacija	3,500	642
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	6,598	7,021
Trgovina nekretninama	2,687	2,754
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2,817	2,406
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,782	1,064
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	20,283	25,406
Obrazovanje	65	49
Zdravstvo i socijalna zaštita	446	124
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	34	62
Ostale uslužne djelatnosti	566	345
Stanovništvo	226,492	197,292
	395,492	359,139

16. SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI

Sredstva namijenjena prodaji sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine, u iznosu od EUR 177 hiljada (2017: EUR 1,113 hiljade) odnose se na dio sredstava stečenih po osnovu naplate potraživanja koje Banka ima u svom vlasništvu u periodu kraćem od 12 mjeseci.

Sredstva sa stanjem na datum izvještavanja odnose se na nepokretnosti koje je Banka stekla po osnovu naplate potraživanja od tri pravna i četiri fizička lica. Stečena sredstva evidentiraju se po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva, odnosno po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja. Sredstva koja su iskazana u okviru sredstava namijenjena prodaji na dan 31. decembra 2017. godine, ili su prodana su tokom 2018. godine ili su prenijeta na poziciju stečene aktive u okviru ostalih sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

a) Vlasničke hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
<i>Banke i finansijske organizacije:</i>		
- Beogradska berza AD, Beograd, Republika Srbija	6	6
- CG Broker AD, Podgorica (učešće Banke 11.57%)	73	78
	<u>79</u>	<u>84</u>
<i>Druga pravna lica:</i>		
- Plantaže AD, Podgorica (učešće Banke 9.23%)	1,984	2,147
- Tržište novca AD, Beograd, Republika Srbija	5	5
- Montenegro Airlines AD, Podgorica	1	2
	<u>1,990</u>	<u>2,154</u>
	<u>2,069</u>	<u>2,238</u>

Vlasničke hartije od vrijednosti su klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti kroz bilans usjeha u skladu sa MSFI9. U prethodnoj godini, u skladu sa MRS 39, ove hartije od vrijednosti su bile klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju.

b) Dužničke hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
- Obveznice Ministarstva finansija Crne Gore	29,747	30,458
- kamata na obveznice	797	1,077
	<u>30,544</u>	<u>31,535</u>
Ispravka vrijednosti (knjiženja u Ostalim rezervama u okviru kapitala - Napomena 6c)	431	-

Obveznice Ministarstva finansija Crne Gore u iznosu od EUR 30,544 hiljada obuvataju hartije od vrijednosti koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore na međunarodnom tržištu u maju 2014, martu 2015. i aprilu 2018. godine, sa nominalnim vrijednostima EUR 5,000 hiljada, EUR 7,000 i EUR 17,700 hiljada i sa godišnjom kamatnom stopom od 5.375%, 3.875% i 3.375% respektivno.

U aprilu 2018. godine, Banka je prodala EUR 14,200 hiljada obveznica koje dospijevaju u 2021. godini, a u sklopu programa otkupa postojećih emisija i emitovanja nove serije obveznica sa dspijećem 2025.godine od strane Ministarstva Finansija (replacement). Ostvarena je kapitalna dobit od EUR 1,523 hiljade.

Ove dužničke hartije od vrijednosti su klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, u skladu sa MSFI9. U prethodnoj godini, u skladu sa MRS 39, ove hartije od vrijednosti su bile klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

17. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

c) Dužničke hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku

Na dan 31. decembra 2018. godine stanje dužničkih hartija od vrijednosti po amortizovanom trošku iznosi EUR 5,270 hiljada (2017. godine: EUR 4,490 hiljade) i odnosi se na kupovinu državnih zapisa sa rokom dospjeća od 182 dana, koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore. Stanje se sastoji iz državnih zapisa kupljenih na aukciji u avgustu 2018. godine, sa stopom prinosa od 0.54%. Neamortizovani diskont po osnovu državnih zapisa na kraju godine je EUR 5 hiljada.

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
- Državni zapisi Ministarstva finansija Crne Gore	5,350	4,500
- neamortizovani diskont	(5)	(10)
- ispravka vrijednosti	(75)	-
	5,270	4,490

Ove dužničke hartije od vrijednosti su klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata vrednovanih po amortizovanom trošku, u skladu sa MSFI9. U prethodnoj godini, u skladu sa MRS 39, ove hartije od vrijednosti su bile klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata koji se drže do dospjeća.

18. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2018. godinu i 2017. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	Građevinsk i objekti	Oprema i ostala sredstva	Aktiva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje, 1. januar 2017. godine	11,923	6,144	22	18,089
Povećanja	23	487	357	867
Prenos	9	15	(24)	-
Otuđenja i rashodovanja	(7)	(609)	-	(616)
Stanje, 31. decembar 2017. godine	<u>11,948</u>	<u>6,037</u>	<u>355</u>	<u>18,340</u>
Povećanja	15	259	191	465
Prenos	70	323	(393)	-
Prenos na nematerijalnu imovinu			(118)	(118)
Otuđenja i rashodovanja	-	(840)	-	(840)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	<u>12,033</u>	<u>5,779</u>	<u>35</u>	<u>17,847</u>
Ispravka vrijednosti				
Stanje, 1. januar 2017. godine	2,569	4,942	-	7,511
Amortizacija (napomena 10)	422	454	-	876
Otuđenja i rashodovanja	(7)	(572)	-	(579)
Stanje, 31. decembra 2017.	<u>2,984</u>	<u>4,824</u>	<u>-</u>	<u>7,808</u>
Amortizacija (napomena 10)	426	479	-	905
Otuđenja i rashodovanja	-	(835)	-	(835)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	<u>3,410</u>	<u>4,469</u>	<u>-</u>	<u>7,878</u>
Sadašnja vrijednost:				
- 31. decembra 2018. godine	<u>8,623</u>	<u>1,310</u>	<u>35</u>	<u>9,968</u>
- 31. decembra 2017. godine	<u>8,964</u>	<u>1,213</u>	<u>355</u>	<u>10,532</u>

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

19. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2018. godine i 2017. godine:

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januar	1,790	1,597
Povećanja	225	193
Prenos sa aktive u pripremi (napomena 18)	118	
	2,133	1,790
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januar	1,414	1,187
Amortizacija (napomena 10)	242	227
	1,656	1,414
Sadašnja vrijednost, 31. decembra	477	376

20. OSTALA SREDSTVA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja po naknadama i provizijama	101	96
Potraživanja za sudske troškove i opomene	118	88
Potraživanja od državnih fondova	44	51
Potraživanja od kupaca	53	93
Potraživanja iz kartičnog poslovanja	511	632
Ostala potraživanja	78	80
Ostala poslovna potraživanja	93	97
	<u>998</u>	<u>1,137</u>
Ispravka vrijednosti ostale aktive	(177)	(180)
	821	957
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	2,888	2,362
Unaprijed plaćeni troškovi	331	374
	<u>3,219</u>	<u>2,736</u>
Obezvrjeđenje stečene aktive	(1,510)	(1,318)
	1,709	1,418
	2,530	2,375

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR 2,888 hiljade na dan 31. decembra 2018. godine (31. decembra 2017: EUR 2,362 hiljada) se odnose na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva, odnosno po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja. Banka je u 2018.godini usvojila Politiku obezvrijeđenja stečene aktive, kojom je definisan proces i pravila za utvrđivanje fer vrijednosti stečene aktive i obezvrijeđenje stečene aktive.

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“ br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13, 16/15 i 82/17), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos osnovnog kapitala banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

20. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 1) 0%, ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 2) 30%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 3) 50%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 4) 75%, ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

21. DEPOZITI KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Depoziti po viđenju:		
- Vlada RCG i ostali korisnici budžeta	8,953	6,634
- finansijske institucije	1,714	979
- privredna društva u privatnom vlasništvu	141,498	117,822
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	12,049	2,574
- opštine (javne organizacije)	5,281	5,019
- fondovi	482	826
- fizička lica	81,402	70,105
- neprofitne organizacije	7,745	4,080
- ambasade	246	291
- ostali	-	76
	259,370	208,406
Sredstva na escrow računu	49	63
Kratkoročni depoziti:		
- finansijske institucije	420	1,251
- privredna društva u privatnom vlasništvu	20,934	20,233
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	2,800	17,771
- opštine (javne organizacije)	407	158
- Vlada RCG i ostali korisnici budžeta	100	-
- fizička lica	63,016	64,399
- neprofitne organizacije	415	900
	88,092	104,712
Dugoročni depoziti:		
- finansijske institucije	0	800
- fizička lica	15,600	15,080
- privredna društva u privatnom vlasništvu	2,071	3,521
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	20,000	22,150
- neprofitne organizacije	72	39
	37,743	41,590
	382,255	354,771
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Fakturisana kamata: depoziti	588	708
Evidentna kamata: depoziti	93	93
	681	801
	385,936	355,572

Na depozite po viđenju fizičkih lica, privrednih društava, javnih i drugih organizacija se obračunava kamata od 0.0% do 0.1% na godišnjem nivou. Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0.05 % do 2.85% godišnje.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti pravnih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0.1% do 0.7% godišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

22. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJE NISU BANKE

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
<i>Obaveze prema bankama - povezanim licima:</i>		
Societe Generale, Pariz, Francuska	30,000	15,000
<i>Obaveze prema ostalim kreditorima:</i>		
Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“)	6,238	9,504
Evropska investiciona banka („EIB“)	14,205	14,661
Banka Savjeta Evrope („CEB“)	7,603	8,003
Evropski fond za Jugoistočnu Evropu („EFSE“)	8,245	9,424
Vlada Crne Gore	3,420	3,420
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	-	11
	69,711	60,023
Vremenska razgraničenja naknada po kreditima EBRD	(19)	(27)
	69,692	59,996

Na dan 31. decembra 2018. godine, obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama u iznosu od EUR 69,692 hiljada uključuju primljene prekononočne pozajmice od matične banke u iznosu od EUR 30,000 hiljada.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj banci za obnovu i razvoj po osnovu dugoročnog kredita u ukupnom iznosu od EUR 6,238 hiljade koji je namijenjen odobravanju stambenih kredita za fizička lica. Kredit je odobren na period do 7 godina i anuitetni način otplate, za kredite sa ugovorenim varijabilnom stopom i fiksnom kamatnom stopom. U skladu sa uslovima ugovora, Evropska banka za obnovu i razvoj zahtijeva da koeficijent solventnosti Banke bude iznad definisanog nivoa i usklađenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore u pogledu ostalih finansijskih pokazatelja. Na dan 31. decembra 2018. godine finansijski pokazatelji Banke su usaglašeni sa uslovima ugovora po navedenom osnovu.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj investicionoj banci po osnovu dugoročnih kredita u iznosu od EUR 14,205 hiljada koji su namijenjeni za finansiranje podsticanja razvoja malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori. Krediti su odobreni na period do 7 godina.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka ima obaveze prema Banci Savjeta Evrope po osnovu dugoročnog kredita u iznosu od EUR 7,603 hiljade koji je namijenjen za finansiranje podsticanja razvoja malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori. Krediti su odobreni na period do 7 godina.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka ima obaveze prema Evropskom fondu za Jugoistočnu Evropu po osnovu dugoročnog kredita u iznosu od EUR 8,245 hiljada koji je namijenjen odobravanju stambenih kredita za fizička lica. Kredit je odobren na period od 10 godina. U skladu sa uslovima ugovora, Evropski fond za Jugoistočnu Evropu zahtijeva da koeficijent solventnosti Banke bude iznad definisanog nivoa i usklađenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore u pogledu ostalih finansijskih pokazatelja. Takođe, zahtijeva se od Banke da održava i ostala racia u skladu sa definisanim nivoom kao što su: racio kreditne izloženosti, racio velikih izloženosti u odnosu na kapital, kumulativni gap dospijeca i ostalo. Na dan 31. decembra 2018. godine finansijski pokazatelji Banke su usaglašeni sa uslovima ugovora po navedenom osnovu.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka ima obaveze prema Vladi Crne Gore po osnovu dugoročnog kredita za projekat 1000+ u iznosu od EUR 3,420 hiljada koji je namijenjen odobravanju stambenih kredita za fizička lica. Kredit je odobren na period do 20 godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

22. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA I OSTALIH KLIJENATA (nastavak)

Dospijeće obaveza po uzetim kreditima i pozajmicama od kreditora prikazano je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
do 1 godine	33,921	20,376
od 1 do 2 godine	6,050	3,849
od 2 do 3 godine	9,558	6,050
od 3 do 4 godine	13,823	9,558
od 4 do 5 godina	1,377	13,823
od 5 do 6 godina	1,377	1,377
od 6 do 7 godina	1,377	1,377
od 7 do 8 godina	201	1,377
od 8 do 9 godina	201	201
od 9 do 10 godina	201	201
od 10 do 20 godina	1,606	1,807
	69,692	59,996

23. REZERVE

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti	2,934	2,380
- sudskih sporova	554	795
- operativnog rizika	17	20
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	659	617
	4,164	3,812

Rezervisanja za naknade zaposlenima u iznosu EUR 659 hiljada sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada nakon ispunjavanja uslova, i utvrđene su od strane ovlašćenog aktuara korišćenjem metode kreditiranja projektovane jedinice.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

23. REZERVE (nastavak)

Pretpostavke koje su korišćene u svrhu procjene sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada prikazane su u pregledu koji slijedi:

	Procjena na dan	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	%	%
Diskontna stopa – za otpremnine zaposlenih	1.60	1.60
Diskontna stopa – za jubilarne nagrade zaposlenih	1.30	1.30
Kretanje radne snage	1	1
Stopa inflacije	1.67	1.66
Očekivana stopa rasta zarada	-	-

Kretanje na rezervisanjima za naknade zaposlenima prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Stanje na početku godine	617	561
Rezervisanja u toku godine	41	68
Aktuarski dobiti prenijeti na kapital	1	(12)
Stanje na dan 31. decembra	659	617

24. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Obaveze po komisionim poslovima	215	197
Obaveze po kartičnom poslovanju	343	286
Primljeni avansi od Vlade za regresiranje kamate za stambene kredite	82	110
Obaveze za ostale poreze	40	58
Obaveze po osnovu isplate dividendi	44	30
Obaveze po osnovu bonusa	1,332	543
Obaveze prema dobavljačima	799	645
Ukalkulisane obaveze	251	282
Obaveze po osnovu faktoringa	85	75
Ostalo	184	187
	3,375	2,413

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

25. KAPITAL

Kapital Banke na dan 31. decembar 2018. godine obuhvata akcijski kapital, neraspoređenu dobit, dobit tekuće godine i ostale rezerve. Ostale rezerve se odnose na rezerve izdvojene iz dobiti u prethodnim godinama, rezerve izdvojene u kapitalu u skladu sa MRS 19, kao i rezerve za besplatne akcije dodijeljene zaposlenima od strane SG Grupe, u skladu sa MSFI 2.

Struktura kapitala Banke prikazana je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Aksijski kapital	24,731	24,731
Neraspoređena dobit	24,081	20,349
Ostale rezerve :		
- Rezerve po osnovu fer vrijednosti	907	2,376
- Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu	4,669	4,669
- Ostale rezerve	824	825
Dobit tekuće godine	10,658	7,391
	65,870	60,341

25.1. Akcijski kapital

Na dan 31. decembra 2018. godine akcijski kapital Banke čini 96,736 običnih akcija (31. decembra 2017: godine 96,736 obične akcije), pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 255.65.

Zakon o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) je definisao minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5 miliona. Na dan 31. decembra 2018. godine novčani kapital Banke je usaglašen sa propisanim minimumom.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2018. godine i 2017. godine je sljedeća:

Naziv akcionara	2018			2017		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Societe Generale, Pariz, Francuska	87,602	22,395	90.56%	87,602	22,395	90.56%
BADER LARS ERNEST, Sent Kits-Nevis	3,916	1,001	4.05%	3,916	1,001	4.05%
13 Jul - Plantaže A.D., Podgorica	2,824	722	2.92%	2,824	722	2.92%
CK- ZBIRNI KASTODNI RAČUN 5	223	57	0.23%	223	57	0.23%
Elektroprivreda Crne Gore A.D. Nikšić	192	49	0.20%	192	49	0.20%
Ostali	1,979	507	2.04%	1,979	507	2.04%
	96,736	24,731	100.00%	96,736	24,731	100.00%

25.2 Sopstvena sredstva

Prema Zakonu o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10 i 40/11) iznos osnivačkog kapitala ne može biti manji od EUR 5.000 hiljada. Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“ br. 38/11, 55/12 i 82/17) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava, kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti kao relativnog pokazatelja.

Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elementa sopstvenih sredstava umanjenog za odbitne stavke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

25. KAPITAL (nastavak)

25.2 Sopstvena sredstva (nastavak)

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

- a) iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala;
- b) ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Sopstvena sredstva Banke na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine čine:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar	31. decembar
	2018.	2017.
Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Akcijski kapital	24,731	24,731
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	4,622	4,622
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	615	615
Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital	23,747	20,349
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	283	-
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	53,998	50,317
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Nematerijalna imovina	477	376
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	1,762	2,799
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala banke	2,239	3,175
Osnovni kapital	51,759	47,142
Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital		
Revalorizacione rezerve	131	131
Ukupno	131	131
Sopstvena sredstva prije odbitnih stavki	51,890	47,273
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava – direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	73	78
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	51,723	47,103
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	94	92
Osnovni kapital	51,723	47,103
SOPSTVENA SREDSTVA	51,817	47,195

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG” br. 38/11,55/12 i 82/17) Banka je izvršila obračune potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

25. KAPITAL (nastavak)

25.2 Sopstvena sredstva (nastavak)

Na dan 31. decembra 2018. godine prema obračunu Banke koeficijent solventnosti je iznosio:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Osnovni kapital	51,723	47,103
Dopunski kapital	94	92
Ukupno sopstvena sredstva Banke	<u>51,817</u>	<u>47,195</u>
Ponderisana bilansna aktiva	261,210	239,340
Ponderisane vanbilansne stavke	47,063	48,783
Iznos kojim se ublažavaju neg.i efekti na sopst. sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	283	-
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	<u>308,556</u>	<u>288,123</u>
Potreban kapital za operativni rizik	4,581	4,405
Potreban kapital za rizik zemlje	<u>5</u>	<u>24</u>
Koeficijent solventnosti banke	<u>14,62%</u>	<u>14.21%</u>

26. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) i propisima Centralne banke Crne Gore.

	Ostvareni pokazatelji poslovanja
Osnovni kapital (minimalni iznos 5 miliona EUR)	24,731
Sopstvena sredstva banke (minimalni iznos 5 miliona EUR)	51,817
Koeficijent solventnosti (minimalni iznos 10%)	14.62%
Dnevni koeficijent likvidnosti na 31. decembra 2018. godine (minimalni koeficijent 0,9)	1.05
Dekadni koeficijent likvidnosti za dekadu koja se završava na 31.decembra 2018. godine (minimalni koeficijent 1)	1.16
Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (limit 25% sopstvenih sredstava banke)	15.84%
Zbir velikih izloženosti (limit 800% sopstvenih sredstava banke)	111.84%
Ukupna izloženost prema licima povezanim s Bankom (limit 200% sopstvenih sredstava banke)	29,61%
Ukupna izloženost prema zaposlenom u Banci (limit 1% sopstvenih sredstava banke)	0.16%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

27. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Neopozive obaveze za davanje kredita	61,057	54,204
Neopozivi dok. akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu		
- Nepokriveni akreditivi	714	1,460
- Loro akreditivi	1,253	593
Izdate garancije		
- Izdate plative garancije	22,590	24,901
- Izdate činidbene garancije	11,990	13,879
- Ostale vrste garancija	15,680	13,495
Izdate mjenice i dati avali	120	120
Potraživanja u internoj evidenciji	15,085	17,208
Kolateral po osnovu potraživanja	751,470	689,138
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	75,083	69,666
Ukupno	955,042	884,664
Memorandum		
- Evidentna kamata	328	1,218
Ukupno	955,370	885,882

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br.22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17), potraživanja se iz bilansa banke koja su u prethodnom periodu prenesena u internu evidenciju banke, ostaju u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate ili finalnog otpisa potraživanja. Potraživanja su prenesena ako je banka u postupku naplate potraživanja ocijenila da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- 1) za neobezbijedeno potraživanje:
 - kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili
 - ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;
- 2) za obezbijedeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

U skladu sa važećom regulativom Banka je navedena potraživanja isknjižila iz bilansne evidencije i dalje ih vodi u internoj evidenciji do momenta njihove naplate ili definitivnog otpisa. U skladu sa navedenom odlukom Centralne banke Crne Gore, počev od 01.01.2018, banke ne vrše nove prenose u internu evidenciju.

Iznosi glavnice i kamate u internoj evidenciji su prikazani kako slijedi:

U hiljadama EUR	2018.	2017.
Glavnica	6,706	7,040
Kamata (prenesena iz bilansa i obračunata na vanbilansu)	6,934	8,657
Naknade	215	221
Ostalo	1,230	1,290
Stanje na dan 31. decembra	15,085	17,208

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Lica povezana sa Bankom su matična Banka kao i članice Societe Generale Grupe, akcionari Banke, predstavnici rukovodstva i zaposleni Banke.

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja		
<i>Korespondentni računi kod inostranih banaka:</i>		
- Societe Generale Paris	11,662	17,254
- Societe Generale New York	1,020	4,141
- Societe Generale Srbija	-	-
- Komerčni banka	25	647
	12,707	22,042
<i>Oročeni depoziti kod povezanih pravnih lica:</i>		
- Societe Generale New York	2,619	-
<i>Kredit:</i>		
- Plantaže AD, Podgorica	6,993	5,943
- Gorčin d.o.o.	-	-
- Cavnic d.o.o.	12	15
-Ljetopis d.o.o.	152	74
-Mig a.d.	1	-
- CMC AD, Podgorica	-	13
-Superlab doo Nikšić	25	2
-3M Makarije d.o.o.	40	53
	7,223	6,100
<i>Ulaganja u kapital drugih pravnih lica:</i>		
- Plantaže AD, Podgorica	1,985	2,147
- Lovćen osiguranje, Podgorica	-	-
	1,985	2,147
Ukupno potraživanja	24,534	30,289
Obaveze		
<i>Depoziti:</i>		
- Elektroprivreda AD	29303	45,698
- 13 JUL Plantaže	961	-
- Građevinar d.o.o.	277	206
- Lovćen AD, Podgorica	751	845
- CMC AD, Podgorica	26	0
- Lovćen životno osiguranje, Podgorica	68	11
- Ljetopis doo, Podgorica	1	1
-AD Mercur intours, Podgorica	1	1
-Superlab doo Nikšić	-	5
- 3M Makarije d.o.o.	6	-
- JU Srednja medicinska škola, Podgorica	11	13
- Savez slijepih, Podgorica	80	32
- Sava Trans d.o.o, Cetinje	1	0
- Klinički centar Crne Gore	240	415
- JZU Dom Zdravlja Podgorica	9	4
- JU Zavod za skol.i prof.reh.djece i omladine, Podgorica	20	30
- JPU Ljubica Popović, Podgorica	176	0
- Institut za javno zdravlje	35	53
- Preduzeće za gradj.nadzor i labor. ispitivanja	256	261
	32,222	47,575
<i>Obaveze po kreditima:</i>		
- Societe Generale Paris	30,000	15,000
<i>Obaveze za kamatu:</i>		
- Societe Generale Paris	-	-
<i>Ostale obaveze:</i>		
- Societe Generale Paris	821	611
- Societe Generale Banka Srbija	0	17
	821	628
Ukupno obaveze	63,043	63,203
Obaveze, neto	38,509	32,914

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Kreditni zaposlenima na dan 31. decembra 2018. godine iznose EUR 5.538 hiljada (31. decembra 2017. godine: EUR 5.829hiljada) i najvećim dijelom se odnose na odobrene dugoročne kredite sa kamatnim stopama u rasponu od 3.5% + 6M Euribor do 4.99% + 3M Euribor na godišnjem nivou.

U hiljadama EUR	31. decembar	31. decembar
<u>Vanbilansne pozicije</u>	2018.	2017.
<i>Date garancije:</i>		
- Plantaža AD Podgorica	-	-
- Elektroprivreda AD	618	664
- Institut za javno zdravlje	-	2
- JZU Dom zdravlja - škola za djecu i roditelje	3	1
- Preduzeće za građevinski nadzor i laboratorijska ispitivanja	78	135
- Societe Generale Srbija	-	-
- Societe Generale Bank and Trust S.A. Luxembourg	-	-
- Societe Generale Paris	-	-
	699	802
<i>Primljene garancije i kontragarancije:</i>		
- Societe Generale Paris	8,784	7,295
- Societe Generale Srbija	92	-
- Komerčni banka	42	42
	8,918	7,337

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima u toku 2018. godine i 2017. godine su sljedeći:

U hiljadama EUR	2018	2017
<u>Prihodi</u>		
<i>Prihodi od kamata:</i>		
- Plantaža AD, Podgorica	304	271
- Gorčin d.o.o	-	0
- Cavnica d.o.o	1	1
- MS Global d.o.o	-	1
- Societe Generale New York	-	2
- Societe Generale Paris	59	60
	364	335
<i>Prihodi od naknada:</i>		
- Plantaža AD, Podgorica	16	27
- Elektroprivreda AD	2	10
- Preduzeće za građevinski nadzor i laboratorijska ispitivanja	2	3
- Societe Generale Paris	20	7
- Societe Generale Srbija	1	6
	41	53
Ukupno prihodi	405	388
<u>Rashodi</u>		
<i>Rashodi od kamata i naknada:</i>		
- Elektroprivreda AD	356	503
- Građevinar d.o.o.	1	2
- Lovćen osiguranje, Podgorica	18	19
- Societe Generale Paris	626	496
- Societe Generale New York	6	3
- Komerčni banka	13	12
	1,020	1,035
<i>Opšti troškovi:</i>		
- Societe Generale Paris	468	355
- Societe Generale Banka Srbija	75	66
- S2GiM, Švajcarska	23	37
- Societe Generale Bangalore	4	7
	570	465
Ukupno rashodi	1,590	1,500
Neto rashodi	1,185	1,112

Naknade Višem rukovodstvu i Odboru direktora po osnovu bruto zarada i naknada u 2018. godini iznose EUR 327 hiljada (2017: EUR 338 hiljada), od čega bonusi dodijeljeni članovima Višeg rukovodstva u 2018. godini iznose EUR 86 hiljada (2017: EUR 182 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

29. SUDSKI SPOROVI

Banka sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine, vodi sudske sporove u kojima se javlja kao tužilac i tuženi. Ukupan broj sporova u kojima se Banka pojavljuje kao tužilac je 2,171, a ukupna vrijednost tih sporova je EUR 19,876 hiljada.

Po procjeni rukovodstva, ukupna vrijednost sudskih sporova, bez procijenjenih efekata zateznih kamata, u kojima je Banka tužena iznosi EUR 651 hiljadu. Banka je sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine izvršila rezervisanje u iznosu EUR 554 hiljada (napomena 23) za sudske sporove za koje postoji velika vjerovatnoća da Banka može biti izložena materijalno značajnim potencijalnim gubicima po osnovu razrješenja tih sporova.

Za ostale sudske sporove banka nije izvršila rezervisanja zbog toga što, po procjeni rukovodstva, iako nije sa sigurnošću moguće predvidjeti konačan ishod sporova, Banka neće biti izložena materijalno značajnim potencijalnim gubicima po ovom osnovu.

30. OPERATIVNI LIZING

Ugovori o operativnom lizingu, sa ugovorenim periodom zakupa, odnose se na uzimanje u zakup poslovnih i stambenih prostora. Banka nema opciju da poslovni prostor uzet u zakup kupi po isteku perioda zakupa.

U 2018. godini, trošak zakupa je iznosio EUR 390 hiljada (2017. godina: EUR 395 hiljada).

Zakupi poslovnih i stambenih prostora predstavljaju preuzete obaveze u prosjeku za period od 1 do 5 i više godina.

Buduća minimalna plaćanja po ugovorima o operativnom lizingu poslovnih i stambenih prostora do datuma bilansa stanja koje nisu iskazane u finansijskim izvještajima su sljedeće:

U hiljadama EUR	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
do 1 godine	345	341
od 1 do 2 godine	334	317
od 2 do 3 godine	235	285
od 3 do 4 godine	73	192
od 4 do 5 godine	12	46
5 i više godina	-	-
	999	1,181

31. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna zarada po akciji izračunava se dijeljenjem godišnje neto dobiti koja pripada vlasnicima običnih akcija sa ponderisanim prosečnim brojem običnih akcija koje su bile u opticaju tokom perioda. Banka je registrovana kao akcionarsko društvo čiji se akcijski kapital sastoji od 96,736 običnih akcija. Zarada po akciji na dan 31. decembra 2018. godine iznosila je EUR 110.18 (31. decembra 2017. godine: EUR 76.41).

32. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine bili su:

	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
USD	0.8731	0.8338
CHF	0.89071	0.8546
GBP	1.1078	1.1271

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

33. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Nije bilo usklađujućih događaja nakon datuma izvještavanja koji mogu uticati na finansijski položaj i rezultat Banke na dan 31. decembra 2018. godine.

Dana 27.02.2019. godine, Societe Generale Grupa je potpisala Ugovor o kupoprodaji akcija Banke sa OTP Grupom, s namjerom prodaje Societe Generale banke Montenegro Crnogorskoj komercijalnoj banci, Podgorica. Prodaja je uslovljena odobrenjem regulatora, tj. Centralne banke Crne Gore. Odluka regulatora se očekuje u zakonskom roku, u toku 2019. godine.

34. OPŠTI PODACI O BANCIMA

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13 i 24/18) opšti podaci o Bancima su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: Societe Generale banka Montenegro A.D, Podgorica;
 Adresa: Bulevar Revolucije 17, 81000 Podgorica;
 Matični broj: 02136228
 Telefon/Fax: Tel: + 382 (0)20 415 500
 Adresa internet stranice: <http://www.societegenerale.me>
 Adresa elektronske pošte: info.sgme@socgen.com
 Banka ima centralu i 20 ekspozitura.
 Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2018. godine je 291 zaposlenih.
 Žiro račun: 907-55001-17

Osnivanje i upis u registar Privrednih subjekata: Podgorička banka AD, Podgorica je nastala izdvajanjem iz sistema Montenegrobanke DD, Podgorica u toku 1992. godine. Centralna banka Crne Gore je 21. novembra 2001. godine izdala odobrenje za dalji rad Banke rješenjem br. 27. Nakon sprovedenog procesa privatizacije u 2005. godini, većinski vlasnik je Societe Generale, Pariz, Francuska. Banka je dana 26. septembra 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000880/019, kao Podgorička banka Societe Generale Group AD, Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0000880/41 dana 7. maja 2012. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica.

Podaci o predsjedniku i članovima odbora direktora

	Ime i prezime	Mjesto prebivališta
1. Predsjednik	Milorad Katnić	Podgorica
2. član	Antoine Alexis	Orleans
3. član	Sonja Miladinovski	Beograd
4. član	Verica Maraš	Podgorica
5. član	Jean-Philippe Guillaume	Douala
VD glavnog izvršnog direktora	Radule Raonić	Podgorica

Akcionari Banke su:

Ime i prezime / naziv kompanije	Adresa prebivališta /poslovna adresa (mjesto ulica i broj)	Podaci o akcijama		
		broj akcija	procentualno učešće	
Societe Generale Group	29 Boulevard Haussmann 75009, Paris	87,602	90.56	
BADER LARS ERNEST		3,916	4.05	
13 Jul – Plantaže AD	Put Radomira Ivanovića br.2., Podgorica	2,824	2.92	
Ostali manjinski akcionari		2,394	2.47	
Ukupan iznos akcionarskog kapitala u hiljadama EUR	24,731	Sopstvene akcije	96,736	100.00

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

34. OPŠTI PODACI O BANCII (nastavak)

Revizorska kuća koja je izvršila reviziju finansijskih izvještaja za 2017. godinu: Ernst & Young Montenegro d.o.o. Podgorica, Podgorica.

Knjigovodstvena vrijednost akcija na dan 31. decembar 2018. godine i 31. decembar 2017. godine iznosi EUR 255,65.

Neto profit po akciji na dan 31. decembar 2018. godine i 31. decembar 2017. godine je EUR 110,18 odnosno EUR 76,41, respektivno.

U 2018. godini nije bilo trgovine akcijama banke. U 2017. godini, obavljane su trgovine akcijama banke u manjim iznosima, jednom u avgustu 2017, po cijeni od EUR 500,01, i dva puta u septembru 2017. godine, a po cijeni EUR 500.

Na osnovu Odluke o raspodjeli ostvarene dobiti u 2017. godini, u maju 2018. je počela isplata dividendi. Iznos koji je bio opredijeljen za isplatu dividendi je EUR 3,696 hiljada. Iznosi opredijeljeni za isplatu u 2017, 2016. i 2015. su bili EUR 3,895, EUR 2,103 hiljade i EUR 1,905 hiljada. Isplate dividende u 2014. godini nije bilo.

Podgorica, 27. mart 2019. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Societe Generale banka Montenegro A.D, Podgorica:

Radule Raonić
Vršilac dužnosti glavnog izvršnog direktora

Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja računovodstva

**GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU
U POSLOVNOJ 2018. GODINI**

Sadržaj

Uvod	3
1. Prikaz i ocjena uslova poslovanja Banke	3
2. Informacije o važnim poslovnim događajima	5
3. Informacije o odnosima sa drugim pravnim licima	6
4. Informacije o radu Odbora direktora	6
5. Prikaz organizacije i kadrova	7
6. Prikaz i ocjena poslovanja i finansijskog položaja	9
6.1. Prikaz Bilansa stanja na datum 31.12.2018. u poređenju sa 31.12.2017. godine ...	9
6.2. Prikaz Bilansa uspjeha na datum 31.12.2018. u poređenju sa 31.12.2017. godine	10
7. Prikaz razvojnih i investicionih aktivnosti u sljedećem investicionom periodu	12
8. Prikaz kadrovskih pitanja	13
9. Prikaz socijalnih pitanja	15
10. Pitanja životne sredine i društvene odgovornosti	16
11. Sprječavanje i upravljanje mitom i korupcijom	16
12. Upravljanje rizicima	17
12.1. Uvod	17
12.2. Kreditni rizik	17
12.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom	17
12.2.1.1. Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita	17
12.3. Tržišni rizik	18
12.3.1. Devizni rizik	18
12.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa	18
12.4. Rizik likvidnosti	18
12.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti	18
12.5. Upravljanje kapitalom	19
13. Izjava o primjeni kodeksa upravljanja	19
14. Podaci o direktnim i indirektnim vlasnicima akcija Banke	20
15. Informacije o otkupu sopstvenih akcija	20

Uvod

Izvršaj o poslovanju Societe Generale banke Montenegro (u daljem tekstu: Banka) u 2018. godini sačinjen je u cilju cjelovite prezentacije poslovanja akcionarima Banke. Dakle, Izvršaj će imati za cilj da predstavi dostignuti nivo, kao i obim i dinamiku kretanja poslovnih aktivnosti Banke usmjerenih ka realizaciji primarnih ciljeva, principa i zadataka koji su definisani za 2018. godinu.

Prikazani podaci u Izvršaju za 2018. poslovnu godinu izvode se iz konačnih knjigovodstvenih podataka, imajući u vidu i druge podatke iz evidencije pojedinih procesa rada u Banci, u poređenju sa stanjem na 31.12.2017. godine.

Izvršaj o poslovanju Banke u 2018. godini, sačinjen je shodno odredbama Odluke o izvršajima koje banke dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore u skladu sa Zakonom o bankama ("Sl. list CG", br. 64/12, 83/17, 24/18, 39/18). Shodno tome, Izvršaj obuhvata:

1. prikaz i ocjenu uslova poslovanja Banke;
2. informacije o važnim poslovnim događajima;
3. informacije o odnosima sa drugim pravnim licima;
4. informacije o radu Odbora direktora;
5. prikaz organizacije i kadrova;
6. prikaz i ocjenu poslovanja i finansijskog položaja;
7. prikaz razvojnih investicionih aktivnosti u sljedećem investicionom periodu.

1. Prikaz i ocjena uslova poslovanja Banke¹

Pod uticajem snažne investicione aktivnosti započete u 2017. godini, rast crnogorske ekonomije se nastavlja i u 2018. o čemu govore i preliminarni podaci MONSTAT-a koji pokazuju realan rast BDP-a za prvih devet mjeseci od 4.9% (po kvartalima, 4.5% u prvom, 4.9% u drugom i 5.0% u trećem kvartalu). Najznačajniji rast je realizovan u sektoru građevinarstva i u sektoru industrijske proizvodnje, usljed rasta proizvodnje električne energije, a povećan je i promet u sektoru maloprodaje. Sektor turizma takođe daje doprinos ukupnom rastu, sa povećanim brojem noćenja i dolazaka turista tokom 2018. Na osnovu dostupnih indikatora, očekuje se da se pozitivan trend ekonomskog rasta nastavio i u četvrtom kvartalu. Realan rast BDP-a na kraju 2018. godine trebalo bi da bude na nivou od 4.1% (što je značajno više od prvobitne procjene za 2018. od 3.0%).

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prosječna godišnja stopa inflacije na kraju 2018. godine je na nivou od 2.6%, dok je u 2017. prosječna godišnja stopa iznosila 2.4%. Na porast cijena u toku 2018. značajan uticaj su imala dešavanja na eksternom tržištu, tj. „prelivanja“ kretanja cijena goriva sa svjetskog tržišta, dok je od faktora sa unutrašnjeg tržišta najveći uticaj imalo opšte povećanje stope PDV-a sa 19% na 21%, kao i povećanje akciza na duvan i alkoholna i gazirana pića.

Prvih jedanaest mjeseci 2018. godine, bankarsko poslovanje je karakterisao rast aktive, kredita i depozita, kao i neznatan rast kapitala. Bankarski sektor je adekvatno kapitalizovan što pokazuje i koeficijent solventnosti od 17.15%², koji je značajno iznad zakonom propisanog minimuma od 10%. Ukupna aktiva banaka, na kraju 2018. godine iznosila je 4,407 miliona eura i ostvarila rast od 5.4% u odnosu na isti period prethodne godine. U strukturi aktive najveći dio se odnosi na kredite i potraživanja od klijenata i banaka (66.5%). Većina kreditiranja je koncentrisana kod stanovništva (42.7%) i privrede (34.2%).

¹ Podaci su preuzeti od Ministarstva finansija i MONSTAT-a

² Podatak na kraju septembra

1. Prikaz i ocjena uslova poslovanja Banke (nastavak)

Prema procjenama, budući rast crnogorske ekonomije biće i dalje zasnovan na snažnoj investicionoj aktivnosti, stabilanom rastu turističkog sektora i povezanih djelatnosti, blagom oporavaku industrijske proizvodnje kao i daljem sprovođenju mjera iz fiskalne startegije i optimizacije javne uprave. Prosječna projektovana stopa rasta BDP-a za period 2019. - 2021. iznosi 2.5%.

Sljedeća tabela daje uporedni prikaz makroekonomskih indikatora za 2017. godinu kao i procjenu indikatora za 2018. godinu:

Makroekonomski fiskalni pregled		Ostvareno	Procjena
		2017	2018
Makroekonomski pokazatelji	Stvarni rast BDP-a (u %)	4.7	4.1
	Inflacija (u %)	2.4	2.6 *
	Zaposlenost (rast u %)	2.1	2.2
	Deficit po tekućem računu (u % BDP-a)	16.1	18.1
Fiskalni pokazatelji (u % BDP-a)	Javni prihod	41.5	42.9
	Javni troškovi	46.8	45.8
	Javni deficit/višak	-5.3	-2.7
	Primarni deficit/višak	-3.2	-0.9
	Javni dug	63.2	70.0

* MONSTAT preliminarni podatak

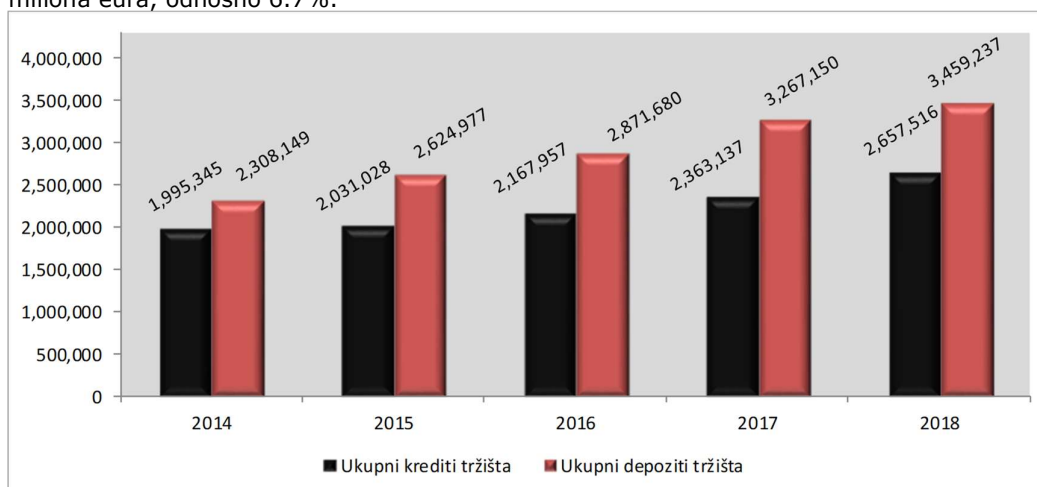
Bankarski sektor

Na crnogorskom finansijskom tržištu dominantan uticaj ima bankarski sektor koji broji 15 banaka, od kojih je 9 sa većinskim inostranim kapitalom. Početkom 2019. godine, u jednoj od 15 banaka je proglašen stečaj dok je u jednoj banci uvedena privremena uprava Centralne Banke Crne Gore.

Kao i u prethodnom periodu, i u 2018. godini se nastavlja trend opadanja kamatnih stopa na kredite, podstaknut jakom konkurencijom između banaka na tržištu. Sa druge strane, kamatne stope na depozite su na veoma niskom nivou i njihov dalji pad je usporen što dovodi do smanjenja kamatnog spreda. Ovo vrši dodatni pritisak na profitabilnost banaka, pa će bankarske institucije biti primorane da svoju aktivnost usmjere na smanjenje operativnih troškova i traženje novih izvora prihoda.

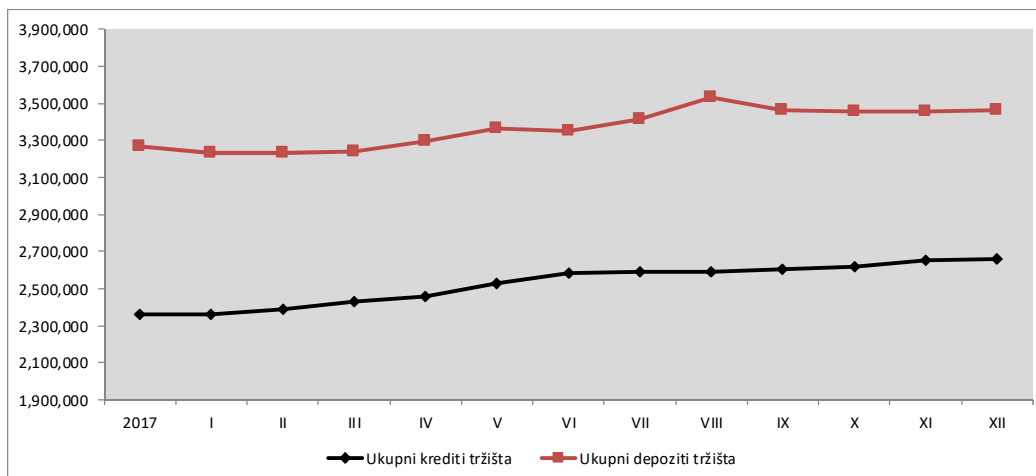
Nastavljen je pozitivan trend smanjenja nekvalitetnih kredita (NPL-a) koji su na kraju 2018. iznosili 6.9% ukupnih bruto kredita i potraživanja. U odnosu na kraj prošle godine ovaj pokazatelj bilježi neznatan pad sa 7.3%. U poređenju sa nivoom NPL-a sa kraja 2011. godine (26%) ovo predstavlja značajan pad tako da se NPL ne može više smatrati sistemskim problemom već samo individualnim, sa aspekta individualnih banaka. Centralna banka će nastaviti sa daljim aktivnostima na smanjenju NPL-a kroz aktivan supervizorski proces i kontinuiranu komunikaciju sa svakom bankom pojedinačno.

Ukupni odobreni krediti na kraju 2018. godine iznosili su 2,658 miliona eura dok su ukupni depoziti iznosili 3,459 miliona eura. U poređenju sa 2017. godinom, u kretanju kredita i depozita bilježi se pozitivan trend. Krediti su uvećani za 13.6% ili 294 miliona eura, dok su depoziti porasli za 192 miliona eura, odnosno 6.7%.

1. Prikaz i ocjena uslova poslovanja Banke (nastavak)

Depoziti bilježe kontinuirani rast i u toku 2018. godine:

2. Informacije o važnim poslovnim događajima

U 2018. godini, Banka je predstavila novi kreditni proizvod, Kredit za finansiranje naknade za legalizaciju objekata namijenjen građanima koji su spremni da uđu u proces legalizacije bespravno izgrađenih objekata prema Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata i na taj način iskoriste popust za jednokratno plaćanje ove naknade. Kredit se odobrava u iznosu od 1,000 EUR i više uz rok otplate od 6 do 180 mjeseci. Takođe, Banka je u 2018. počela da izdaje bankarske garancije fizičkim licima i to: garancije ponude ili tenderske garancije, činidbene, plative, carinske garancije i garancije za povraćaj avansa.

Pored novih proizvoda, tokom 2018. neki od postojećih proizvoda su poboljšani i promovisani kroz reklamne kampanje. Početkom godine, predstavljen je poboljšani Respekt kredit namijenjen svim penzionerima Fonda PIO Crne Gore koji svoju penziju primaju preko računa u Societe Generale banci Montenegro. Kredit je moguće dobiti za samo jedan dan, u iznosu i do 20,000 EUR uz polis životnog osiguranja i sa rokom otplate od 6 do 120 mjeseci. Uz iznos do 12,000 EUR dobija se besplatna polisa životnog osiguranja i nije potrebno prezentovanje zdravstvenog kartona. Osim toga, SOGeBANKING aplikacija namijenjena pravnim licima je unaprijeđena sa ciljem da korisnicima omogući postizanje veće produktivnosti kroz minimalno korišćenje resursa, napora i obuke za njenu upotrebu. Unapređenje kako vizuelnih, tako i funkcionalnih karakteristika omogućava jednostavnije korišćenje pomenutog servisa.

Banka je tokom 2018. učestvovala u novoj fazi projekta „1000+ stanova“ u saradnji sa Ministarstvom finansija i Ministarstvom održivog razvoja i turizma Vlade Crne Gore. Svi koji ispune uslove ovogodišnjeg konkursa imaju mogućnost da kupe stan uz kredit po nominalnoj kamatnoj stopi (NKS) 2.99% godišnje, odnosno efektivnoj kamatnoj stopi (EKS) od 3.03%, sa rokom otplate do 20 godina, nižom jednokratnom naknadom od 0.3% uz mogućnost grejs perioda do 12 mjeseci.

U periodu od 1. jula do 31. avgusta 2018. godine, Banka je realizovala i nagradnu igru za sve klijente korisnike VISA Electron, VISA Classic i VISA Gold kartica izdatih od strane banke. Takođe, uporedno sa nagradnom igrom za klijente pokrenuta je i nagradna igra za sve zaposlene, korisnike pomenutih kartica. Ovom nagradnom igrom Banka je nastojala da promoviše plaćanje putem VISA kartica, kao i da nagradi lojalnost svojih klijenata.

Na kraju, internacionalni magazin „Euromoney“ ponovo je proglasio Societe Generale banku Montenegro najboljom bankom u Crnoj Gori. Nagrada za izuzetnost za 2018. godinu je četvrto proglašenje Societe Generale banke Montenegro od strane ovog magazina (a deveto međunarodno priznanje u posljednjih šest godina) što je i potvrda ostvarivanja kontinuirano dobrih rezultata. Osim toga, Banka je ove godine dobitnik i Iskra nagrade za filantropiju na nacionalnom nivou što je takođe, četvrta Iskra nagrada koja je dodijeljena Societe Generale banci Montenegro, kao i još jedan dokaz da Banka kontinuirano djeluje na polju društvene odgovornosti podržavajući u najvećoj mjeri zdravlje, kao i projekte iz oblasti obrazovanja, kulture i zaštite životne sredine.

3. Informacije o odnosima sa drugim pravnim licima

Banka nema konsolidovano učešće u drugim pravnim licima.

4. Informacije o radu Odbora direktora

Odbor direktora Societe Generale banke Montenegro je u 2018. godini održao 12 redovnih i 5 vanrednih sjednica.

Tokom 2018. godine je bilo izmjena u strukturi članova Odbora direktora.

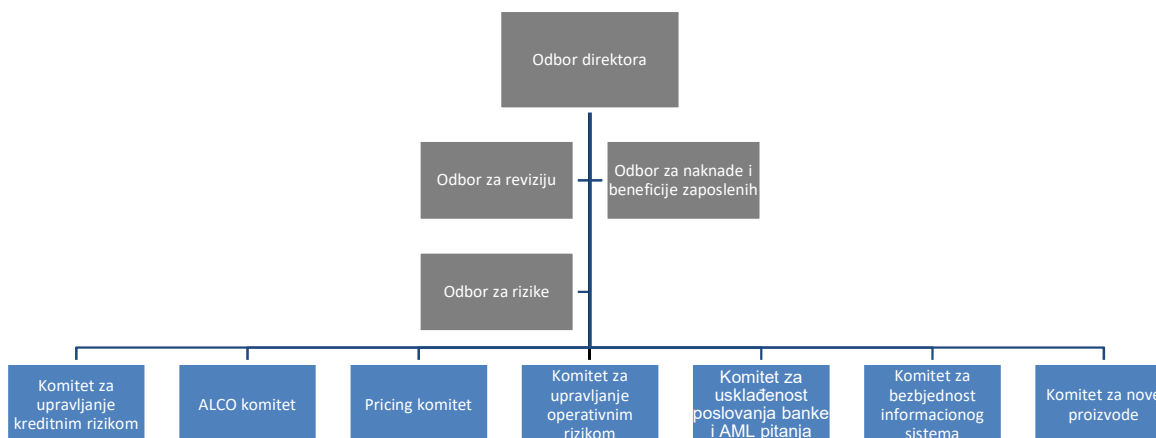
Trenutna struktura članova Odbora direktora Societe Generale banke Montenegro je sljedeća:

- Milorad Katnić – predsjednik
- Antoine Alexis – potpredsjednik
- Verica Maraš – član
- Sonja Miladinovski – član
- Jean-Philippe Guillaume – član

Podsjećamo da Odbor direktora upravlja poslovnim aktivnostima banke i nadgleda ih. Glavna aktivnost Odbora direktora jeste da uspostavi sistem upravljanja rizicima za sve rizike kojima je banka izložena u svom poslovanju i da obezbijedi da su sve operacije izvršene u skladu sa lokalnim propisima i internim procedurama.

Kako bi se pravilno upravljalo rizicima kojima je banka izložena, Odbor direktora je uspostavio trajna i privremena radna tijela koja izvještavaju Odboru mjesečno ili kvartalno.

Privremena i stalna radna tijela banke su grafički predstavljena u sljedećoj tabeli:

■ privremena radna tijela ■ stalna radna tijela

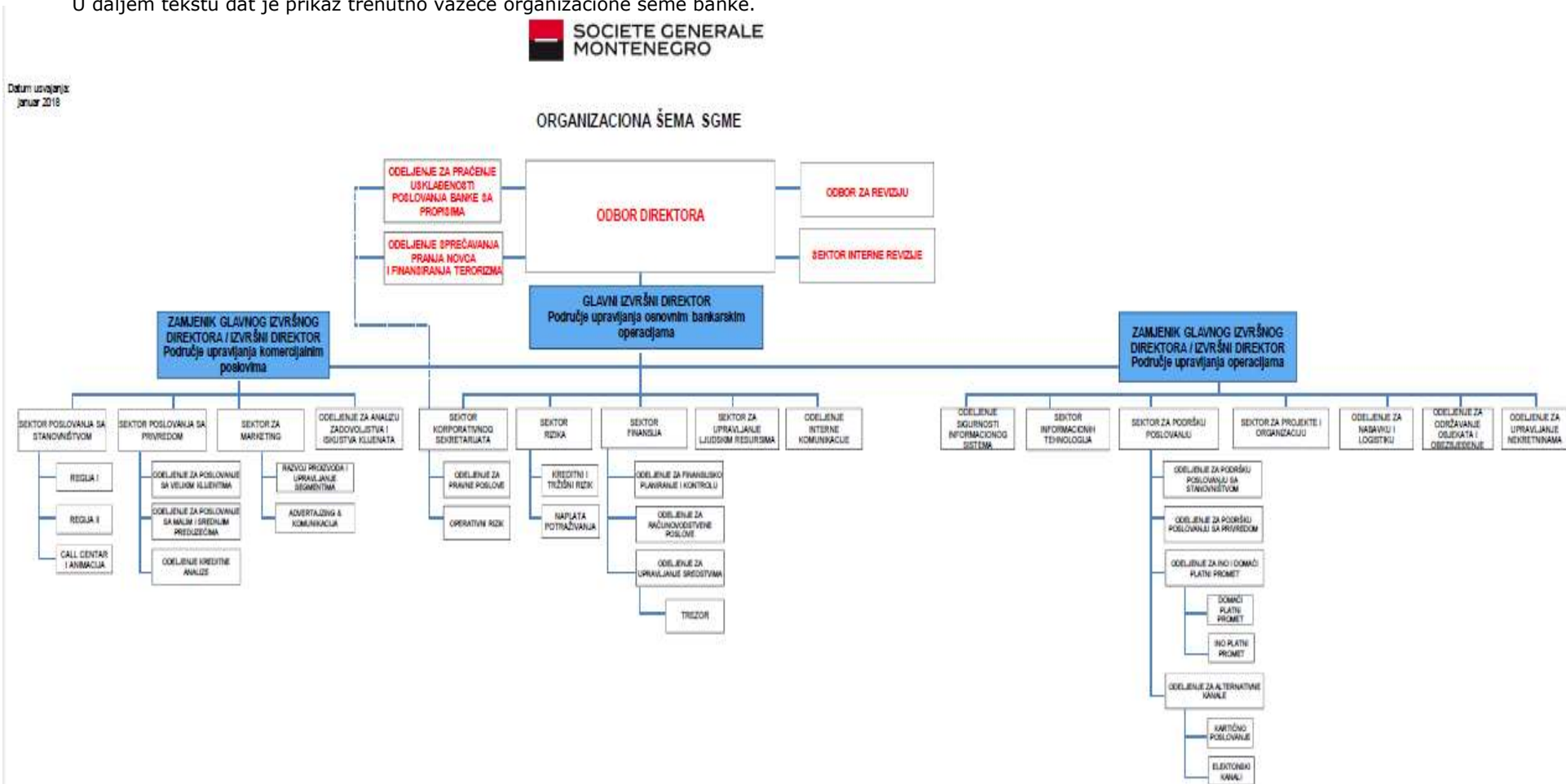
Banka u kontinuitetu prati sve izmjene lokalne regulative koje se tiču bankarskog poslovanja i prilagođava svoje poslovanje istim.

Shodno Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta, banka ima tri izvršna direktora, od kojih je jedan Glavni izvršni direktor.

5. Prikaz organizacije i kadrova

Societe Generale banka Montenegro 31.12.2018. ima 291 zaposlenih. Od toga, 244 (+ 1 mirovanje staža) zaposleni radi sa ugovorom na neodređeno vrijeme, a 45 zaposlenih ima ugovor na određeno vrijeme (+ 1 neplaćeno odsustvo).

U daljem tekstu dat je prikaz trenutno važeće organizacione šeme banke.

6. Prikaz i ocjena poslovanja i finansijskog položaja
6.1. Prikaz Bilansa stanja na datum 31.12.2018. u poređenju sa 31.12.2017. godine

BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama EUR)

SREDSTVA	31. decembra 2018 .	31. decembra 2017.
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	85,935	66,541
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	398,505	368,519
Kredit i potraživanja od banaka	15,848	23,087
Kredit i potraživanja od klijenata	377,387	340,942
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	5,270	4,490
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	30,544	31,535
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	30,544	31,535
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	2,069	2,238
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	2,069	2,238
Nekretnine, postrojenja i oprema	9,968	10,532
Nematerijalna sredstva	477	376
Odložena poreska sredstva	254	146
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	177	1,113
Ostala sredstva	2,530	2,375
UKUPNA SREDSTVA:	530,459	483,375
OBAVEZE		
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	455,628	415,568
Depoziti klijenata	385,936	355,572
Kredit banaka i centralnih banaka	30,000	15,000
Kredit klijenata koji nijesu banke	39,692	44,996
Rezerve	4,164	3,812
Tekuće poreske obaveze	1,215	890
Odložene poreske obaveze	207	351
Ostale obaveze	3,375	2,413
UKUPNE OBAVEZE:	464,589	423,034
KAPITAL		
Akcijski kapital	24,731	24,731
Neraspoređena dobit	24,081	20,349
Dobit/gubitak tekuće godine	10,658	7,391
Ostale rezerve	6,400	7,870
UKUPAN KAPITAL	65,870	60,341
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	530,459	483,375
VANBILANSNA EVIDENCIJA	955,370	885,882

Ukupna aktiva na dan 31.12.2018. godine iznosi 530.5 MEUR što predstavlja rast od 9.7%.

6. Prikaz i ocjena poslovanja i finansijskog položaja (nastavak)
6.1. Prikaz Bilansa stanja na datum 31.12.2018. u poređenju sa 31.12.2017. godine (nastavak)

Ukupni neto krediti iznose 377.4 miliona eura sa ostvarenim rastom od 10.7% u odnosu na prethodnu godinu (+36.4 MEUR). Ovako značajnom rastu kredita u velikoj mjeri doprinio je poboljšani Respekt kredit za penzionere uveden u aprilu 2018. godine. Odlična produkcija ovog proizvoda odrazila se i na povećanje tržišnog učešća, kada je riječ o segmentu fizičkih lica, za 44 baznih poena, koji je sada je na nivou od 18.1%. Međutim, tržišno učešće u pogledu ukupnih kredita je smanjeno za 32 bazna poena (14.9%) u odnosu na isti period prošle godine usljed značajnog povećanja ukupnih kredita na tržištu (učešće jedne lokalne banke u kreditnom aranžmanu od 250 MEUR Vladi Crne Gore).

Najveću promjenu u kretanju neto kredita bilježi segment potrošačkih kredita sa rastom od 21.4 MEUR (zbog već pomenutih penzionerskih kredita), a zatim slijede segment kredita za poslovanje sa velikim pravnim licima (+11.6 MEUR), stambeni krediti sa rastom od 8.7 MEUR i krediti malim i srednjim preduzećima sa rastom od 2.7 MEUR. Krediti dati javnom sektoru su zabilježili pad, od 5.7 MEUR, dok blagi pad bilježi segment kredita za adaptaciju i refinansiranje (-0.6 MEUR).

Banka je u toku 2018. godine ostvarila i značajan rast u iznosu depozita. Ukupan iznos depozita na kraju 2018. godine je 385.9 miliona eura (+8.5% u odnosu na kraj 2017.). Pozitivan trend zabilježen je u okviru svih segementa: u dijelu poslovanja sa stanovništvom u iznosu od 11.0 MEUR, kod velikih pravnih lica +9.0 MEUR, javne uprave +5.5 MEUR, kao i malih i srednjih preduzeća +5.0 MEUR, u odnosu na isti period prethodne godine.

Značajan rast depozita, koji je Banka ostvarila, odrazio se i na rast tržišnog učešća depozita za 28 bazna poena i na kraju 2018. iznosi 11.1%. Koeficijent krediti/depoziti na kraju godine iznosio je 98%.

6.2. Prikaz Bilansa uspjeha na dan 31.12.2018. u poređenju sa 31.12.2017. godine
BILANS USPJEHA
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine

(Iznosi u hiljadama EUR)	2018.	2017.
Prihodi od kamata i slični prihodi	22,993	23,687
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	453	246
Rashodi od kamata i slični rashodi	<u>(2,377)</u>	<u>(2,893)</u>
NETO PRIHODI OD KAMATA	<u>21,069</u>	<u>21,040</u>
Prihodi od naknada i provizija	7,786	7,273
Rashodi naknada i provizija	<u>(4,688)</u>	<u>(3,762)</u>
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	<u>3,098</u>	<u>3,511</u>
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	1,523	-
Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	(169)	(4)
Neto dobici od kursnih razlika	263	242
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	46	(26)
Ostali prihodi	66	113
Troškovi zaposlenih	(8,071)	(8,077)
Troškovi amortizacije	(1,147)	(1,103)
Opšti i administrativni troškovi	(4,585)	(3,981)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	52	(3,221)
Troškovi rezervisanja	244	(94)
Ostali rashodi	<u>(667)</u>	<u>(100)</u>
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	<u>11,722</u>	<u>8,300</u>
Porez na dobit	<u>(1,064)</u>	<u>(909)</u>
NETO PROFIT	<u>10,658</u>	<u>7,391</u>

6. Prikaz i ocjena poslovanja i finansijskog položaja (nastavak)
6.2. Prikaz Bilansa uspjeha na datum 31.12.2018. u poređenju sa 31.12.2017. godine (nastavak)

Banka je u toku 2018. godine poslovala sa pozitivnim rezultatom u iznosu od 10,658 hiljade EUR što je značajan rast u odnosu na 2017. godinu (+44%).

Neto prihodi od kamata su ostvarili blagi rast od 29 hiljada EUR. Uprkos značajnom rastu kreditnog portfolija, prihodi od kamata su samo neznatno viši kao posljedica daljeg snižavanja kamatnih stopa i refinansiranja postojećeg portfolija. Neto prihodi od naknada i provizija niži za 412 hiljada EUR (12%), u odnosu na prethodnu godinu, uglavnom zbog troškova premija osiguranja za penzionerske kredite.

Opšti troškovi poslovanja su na višem nivou u odnosu na prethodnu godinu, za 642 hiljade EUR, uglavnom zbog opštih i administrativnih troškova dok su troškovi zaposlenih zadržali isti nivo kao i prethodne godine.

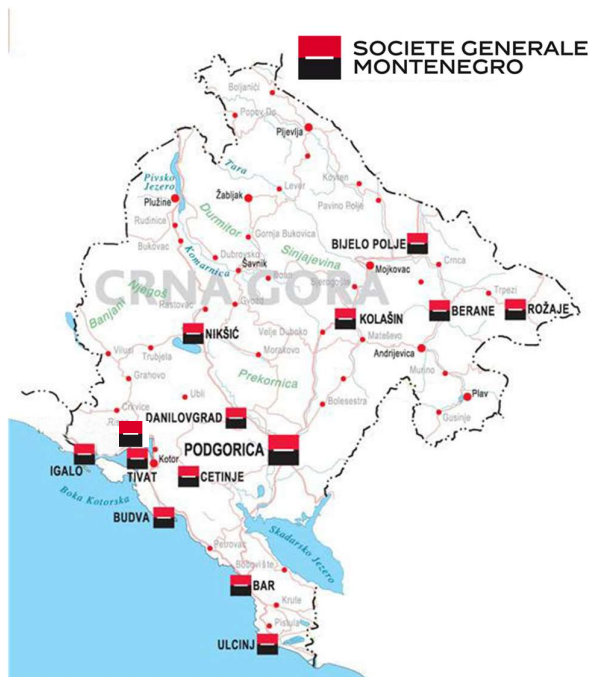
Rashodi obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha kao i troškovi rezervisanja značajno su niži u odnosu na prethodnu godinu, za 3,273 hiljade EUR i za 388 hiljade EUR, redom, uglavnom kao rezultat naplate dva velika kredita u kašnjenju.

7. Prikaz razvojnih i investicionih aktivnosti u sljedećem investicionom periodu

Societe Generale banka Montenegro je prisutna u Crnoj Gori kroz mrežu od 20 poslovnica u svim djelovima Crne Gore, od kojih se 7 nalaze u Podgorici, a 13 u drugim gradovima Crne Gore.

U toku 2018. godine nije bilo širenja bankarske mreže.

Prikaz mreže poslovnica Societe Generale banke Montenegro:

U narednom periodu Banka planira širenje svoje mreže poslovanja otvaranjem nove poslovnice u 2019. godini u Podgorici, kao i otvaranjem poslovnice u Pljevljima tokom 2021. godine. Banka ovim nastoji da poveća svoju prisutnost i u sjevernom dijelu zemlje i omogući preduzećima i građanima sjevernog područja lakši i brži pristup bančnim uslugama i proizvodima.

Kada je riječ o komercijalnom razvoju, Banka planira da nastavi sa strategijom balansirano i profitabilnog razvoja svih segmenata, kao i da na najbolji način iskoristi sinergiju između sektora – poslovanja sa stanovništvom, velikim preduzećima i malim i srednjim preduzećima. U budućem periodu, Banka će nastojati da proširi ponudu proizvoda kao i da poboljša postojeću, prije svega kroz dodatno unapređenje m-banking i e-banking rješenja i postojećih LeClub paketa. Aktivnosti usmjerene na poboljšanje i praćenje zadovoljstva klijenata će biti nastavljene i u narednom periodu. Takođe, planirana su značajna ulaganja vezana za digitalizaciju proizvoda i usluga kao i automatizaciju kad su u pitanju interni procesi.

8. Prikaz kadrovskih pitanja

Societe Generale Grupa postavlja principe i politike upravljanja ljudskim resursima koje primjenjuje na sve svoje podružnice, pa ih i Banka pažljivo primjenjuje u svim aspektima. U Banci se trudimo razvijati kulturu zasnovanu na vrijednostima korporativne kulture Societe Generale grupe. Te vrijednosti (timski duh, inovativnost, odgovornost i posvećenost) promovišu namjeru da pružamo najbolju uslugu svojim klijentima, te da gajimo ponašanja i vještine koje to omogućavaju, bez obzira na to na kojim poslovima radimo. Naša korporativna kultura je oblikovana kroz 150 godina iskustva u pružanju usluga našim klijentima širom svijeta i više od 10 godina u Crnoj Gori. Fokus je na klijentu, a svi zaposleni su vođeni osnovnim vrijednostima i kodeksom ponašanja. Upravo ova korporativna kultura nam omogućava da pravilno ispunimo očekivanja svih zainteresovanih strana (klijenata, zaposlenih i vlasnika).

- **Promovisanje ravnopravnosti polova i žena u biznisu**

Što se tiče raznovrsnosti, Grupa je postavila prioritet da promoviše žene u bankarskom poslovanju na pozicijama koja imaju nadležnosti i u upravnim tijelima Banke. Rodna ravnoteža odražava našu sposobnost da imenujemo i promoviramo osobe čije se vještine najbolje uklapaju u datu poziciju, bez pristrasnosti ili kulturnih filtera. Banka podstiče sve svoje menadžere da promovišu ovu ravnotežu u svojim timovima i usvajaju ovaj pristup na najvišem nivou kompanije.

Polna struktura na 31.12.2018. godine		
Žene	197	68%
Muškaraci	94	32%
Ukupan broj zaposlenih	291	

Udio žena na menadžerskim pozicijama		
Žene	33	57%
Muškaraci	25	43%
Ukupan broj menadžera	58	

- **Promovisanje starosne ravnoteže sa fokusom na digitalnu transformaciju**

U Banci 38% zaposlenih je ispod 35 godina starosti, a 23% zaposlenih je starije od 45 godina. Prosječna starost je 38 godina. Mi smo usredsređeni na saradnju među različitim generacijama imajući timove sa mješovitim starosnim strukturama, ali smo fokusirani i na digitalnu transformaciju, koja pruža mogućnosti mladim zaposlenima da prenesu znanje starijim kolegama. Orjentisani smo na profesionalnu integraciju mladih, uz održavanje kontinuiteta zapošljavanja starijih kolega, omogućavajući im da u banci dočekaju penziju.

Starosna struktura (31/12/2018)	
broj zaposlenih u kategoriji	% od ukupnog broja zaposlenih
<30	
69	24%
30 - 39	
103	36%
40 - 54	
77	26%
55 - 65	
42	14%
291	100%

8. Prikaz kadrovskih pitanja (nastavak)

- **Odgovoran poslodavac koji pruža stabilnost**

Imamo stabilan broj zaposlenih koji prati razvoj našeg poslovanja. Redovnim strateškim planiranjem radne snage nam je omogućeno da adaptiramo organizaciju rastućim potrebama poslovanja ali i da održimo organizaciju efikasnom. Sem toga, podstičemo posvećenost zaposlenih i dajemo većini mogućnost angažovanja na ugovorima za stalno, kako bi imali stabilnost, koja je jedan od najčešćih motivacionih faktora.

statistika - tip ugovora		% u svim ugovorima
ugovori na određeno	45	15%
ugovori na neodređeno	246	85%
	291	100%

broj aktivno zaposlenih i ukupan broj zaposlenih 2015-2018	
ukupan broj zaposlenih	kraj godine
HC 2018	291
HC 2017	294
HC 2016	299
HC 2015	293
broj aktivno zaposlenih	kraj godine
FTE 2018	268
FTE 2017	274
FTE 2016	275
FTE 2015	269

- **Stabilna stopa fluktuacije zaposlenih**

Banka ima stabilnu stopu fluktuacije zaposlenih, do koje dolazi uglavnom zbog aranžmana na ugovorima na određeno sa zaposlenima koji zamjenjuju zaposlene na porodiljskim i dugotrajnim bolovanjima. Procenat dobrovoljnih odlazaka je nizak zbog činjenice da smo prepoznati kao odgovoran poslodavac koji pruža atraktivno radno okruženje sa dobrim uslovima rada u različitim aspektima, što nije tako često među crnogorskim poslodavcima, pa većina zaposlenih nije zainteresovna za odlazak. Mi smo prepoznati među bankama kao izvor kadrova sa znanjem i iskustvom, pa s vremena na vrijeme nove banke na tržištu targetuju naše ljude, ili razvijene banke, naši najveći konkurenti, daju ponude našim ključnim ljudima kako bi im donijeli dodatnu vrijednost i omogućili veću konkurentnost na tržištu. To nekad utiče na % fluktuacije, ali taj uticaj je uglavnom blag.

Fluktuacija zaposlenih od 2015. do 2018.	
	% na kraju godine
Fluktuacija 2018	15.8%
Fluktuacija 2017	8%
Fluktuacija 2016	10%
Fluktuacija 2015	10%
Voljni odlasci od 2015. do 2018.	
	% na kraju godine
Voljni odlasci 2018	6.5%
Voljni odlasci 2017	2.0%
Voljni odlasci 2016	2.7%
Voljni odlasci 2015	3.4%

9. Prikaz socijalnih pitanja

Societe Generale banka Montenegro tradicionalno podržava obrazovanje i inkluziju, zdravlje i kulturu. Tokom 2018. godine banka je nastavila sa društveno odgovornim aktivnostima kroz razne donacije i sponzorstva, što je rezultiralo podrškom javnosti, značajnom medijskom pokrivenošću kao i novom nagradom za društveno odgovorno poslovanje. Banka je ove godine dobila jubilarnu ISKRA nagradu za sveukupan doprinos filantropiji na nacionalnom nivou.

OBRAZOVANJE:

Societe Generale banka Montenegro donirala je i ove godine didaktička sredstva školama. Ova akcija nastavak je prethodnih projekata tokom kojih su gotovo sve obrazovne ustanove u Crnoj Gori dobile raznovrsnu računarsku ili didaktičku opremu.

U saradnji sa Ministarstvom prosvjete za mnoge škole odabran je odgovarajući set didaktičkih sredstava koji će omogućiti odvijanje nastave na interesantan, raznovrstan i maštovit način u svakoj od vaspitno-obrazovnih jedinica.

Societe Generale banka Montenegro podržala je projekat EYCA omladinske kartice koja omogućava mladim ljudima kupovinu sa popustima, na raznim prodajnim mjestima u zemlji i inostranstvu, kao i promovisanje FUN CLUB paketa proizvoda koji banka nudi mladima.

Banka je takođe učestvovala u promovisanju šaha kao intelektualno misaone aktivnosti kroz sponzorstvo crnogorskog šampionata u šahu za mlade.

ZDRAVSTVO:

Banka je donirala finansijska sredstva za nabavku opreme za Odjeljenje Neonatologije u okviru Instituta za bolesti djece Kliničkog centra Crne Gore.

Žene zaposlene u Societe Generale banci Montenegro, odrekle su se i ove godine svojih osmomartovskih poklona i glasale kome treba donirati ta sredstva. Odlukom njihovih glasova donacija je uplaćena organizaciji „Put nade“ koja nudi pomoć maloljetnim majkama koje je, zbog trudnoće, odbacila njihova primarna porodica.

Povodom međunarodnog Dana starih osoba, banka je donirala sanitetski materijal za dva doma za njegu starijih osoba u Risnu i Bijelom Polju.

KULTURA:

Projekat Prostor za umjetnost namijenjen je mladim stvaralocima, radi afirmacije njihovih novih ideja i podrške u daljem stvaralačkom radu. Ovaj prostor smješten je u upravnoj zgradi banke i u njemu se izlažu likovna djela mladih umjetnika. Banka će i dalje nastojati da podržava promociju umjetnika i njihovih radova kroz svoje kanale komunikacije i na korporativnim profilima društvenih mreža Facebook i Twitter.

Banka je i ove godine podržala Dane frankofonije koje organizuje Francuski institut, kao i otvaranje prve francuske škole u Crnoj Gori, a takođe je dala značajan doprinos realizaciji festivala OPEROSA u Herceg Novom.

10. Pitanja životne sredine i društvene odgovornosti

U okviru svoje politike društveno odgovornog poslovanja, Banka teži da uzme u obzir pitanja zaštite životne sredine i društvene odgovornosti (u daljem tekstu: E&S) u cijelom svom poslovanju u cilju boljeg upravljanja ovim pitanjima ali i promovisanju dobrih praksi. Samim tim banka je pripremila Pravila o zaštiti životne sredine i društvenoj odgovornosti koja definišu osnovne standarde i parametre za angažovanje u svim bankarskim i finansijskim aktivnostima. Ovaj dokument je pripremljen u skladu sa aktima Societe Generale Grupe (Direktivom br. 013661), kao i dobrim međunarodnim praksama iz ove oblasti.

Banka teži da u svoj proces donošenja odluka uključi i razmatranje E&S uticaja koji mogu biti povezani sa aktivnostima klijenta, tj. banka će saradivati sa klijentima koji zadovoljavaju postavljene E&S standarde ili teže ispunjavanju ovih standarda, kao i preduzimanju odgovarajućih mjera ako ovi standardi nisu zadovoljeni. Samim tim, banka će u svoj proces odlučivanja uključiti procjenu E&S rizika koji su povezani sa klijentom, a ako je potrebno i procjenu samih transakcija.

U oktobru 2018. godine, održana je obuka za zaposlene koji su zaduženi za poslovanje sa klijentima, na kojoj je jedna od tema bila i E&S rizici povezani sa poslovanjem klijenta.

Banka analizira i E&S rizike koji su povezani sa pružaocima usluga. Samim tim u svojim Pravilima za nabavke i eksternalizacije usluga definisana je obaveza popunjavanja E&S upitnika za sve eksternalizovane usluge.

Odjeljenje za praćenje usklađenosti poslovanja banke sa propisima je zaduženo za pripremu E&S dokumenata, održavanje obuke, kao i kontrolisanje primjene postavljenih pravila.

11. Sprječavanje i upravljanje mitom i korupcijom

Banka je posvećena transparentnom i integrisanom poslovanju i teži poštovanju svih zakonskih propisa, pa tako i onih koji se odnose na sprječavanje mita i korupcije. Samim tim banka je 2012. godine pripremila Politiku banke u borbi protiv mita i korupcije (u daljem tekstu: Politika) koja ima za cilj da ukaže na važnost pravovremenog otkrivanja, identifikacije i sprječavanja svih oblika mita i korupcije. Politika uspostavlja osnovne principe djelovanja zaposlenih u Banci na ovom polju.

Politika je urađena na bazi Instrukcije SG Grupe br. 013714. Za sve što nije regulisano ovom politikom primjenjivaće se dobre međunarodne prakse pod uslovom da nisu neusklađene sa lokalnim zakonodavstvom.

U skladu sa članom 48 Zakona o sprječavanju korupcije, banka je imenovala lice za prijem i postupanje po prijavi zviždača. Prava i zaštita zviždača definisana su u Politici. Odjeljenje za praćenje usklađenosti poslovanja banke sa propisima je zaduženo za pripremu i godišnje ažuriranje Politike, kao i redovno održavanje obuke iz oblasti mita i korupcije zaposlenima u banci. U 2018. godini Politika je ažurirana i usvojena od strane Odbora direktora u maju mjesecu, dok je u decembru sprovedena posebna e-learning obuka za sve zaposlene posvećena sprječavanju mita i korupcije.

12. Upravljanje rizicima

12.1. Uvod

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke kreditnom i tržišnom riziku o čemu se mjesečno izvještava Odbor direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom, Komiteta za operativne rizike i Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

12.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da pojedina potraživanja Banke neće biti potpuno naplaćena pod uslovima pod kojima su prvobitno odobrena, odnosno nemogućnost i/ili nespremnost dužnika da izmiri svoje obaveze u skladu sa odredbama ugovora.

Primarna izloženost Banke kreditnom riziku nastaje putem kredita i plasmana. Banka odobrava kredite u saglasnosti sa poslovnim politikom, usaglašavajući rokove dospjeća odobrenih kredita i politiku kamatnih stopa sa namjenom kredita i kreditnom sposobnošću svojih dužnika.

Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke procijenjene na dan izvještaja o finansijskom položaju. Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan izvještaja o finansijskom položaju. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

12.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su stalne kontrole.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice.

12.2.1.1. Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose kreditni rizik. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezi Banke preuzetom u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlašćenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

12. Upravljanje rizicima (nastavak)

12.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik je rizik da će fer vrijednost ili očekivani budući gotovinski tokovi finansijskih instrumenata fluktuirati, usljed promjena tržišnih varijabli kao što su kamatne stope i devizni kursevi. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

12.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

12.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

12.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

12.4.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima potpuno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospelosti i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka. Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospelosti obaveza, važan su činioc u procjeni likvidnosti Banke.

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti, a na osnovu odgovarajućih modela na bazi istorijskih podataka, kao i razmjenom informacija sa klijentima po pitanju njihovih namjera kada su reoročenja i raskidi ugovora o depozitima u pitanju.

12. Upravljanje rizicima (nastavak)

12.5. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“, br. 60/08, 41/09, 55/12 i 82/17). U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala. Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjena za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisione premije;
- 3) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 5) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 6) iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko je skupština akcionara, donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital Banke;
- 7) iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u određene kategorije i pomnoženi sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika. Dodatno, ukupna rizikom ponderisana aktiva se uvećava za iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, koji predstavlja element sopstvenih sredstava.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2018. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u statutarim finansijskim iskazima iznosi 14.62% (2017. godine: 14.21%).

13. Izjava o primjeni kodeksa upravljanja

Pravila korporativnog upravljanja u banci su zasnovana na odgovarajućim zakonskim propisima i to prvenstveno na odredbama Zakona o bankama i Zakona o privrednim društvima.

Nadležnosti i ovlašćenja svih organa Banke (Skupštine akcionara, Odbora direktora, Izvršnih direktora Odbora za reviziju, Odbora za rizike, Odbora za naknade i beneficije zaposlenih, kao i ostalih stalnih i povremenih tijela Odbora direktora) zasnivaju se na odgovarajućim zakonskim propisima i definisane su internim aktima banke (Ugovorom o osnivanju, Statutom Banke i drugim internim aktima) u kojim su implementirana pravila korporativnog upravljanja, te u samoj primjeni ovih akata ne postoje odstupanja.

14. Podaci o direktnim i indirektnim vlasnicima akcija Banke

Osnivanje i upis u registar Privrednih subjekata: Podgorička banka AD, Podgorica je nastala izdvajanjem iz sistema Montenegrobanke DD, Podgorica u toku 1992. godine. Centralna banka Crne Gore je 21. novembra 2001. godine izdala odobrenje za dalji rad Banke rješenjem br. 27. Nakon sprovedenog procesa privatizacije u 2005. godini, većinski vlasnik je Societe Generale, Pariz, Francuska. Banka je dana 26. septembra 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000880/019, kao Podgorička banka Societe Generale Group AD, Podgorica. Pod registracionim brojem 4-0000880/41 dana 7. maja 2012. godine Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda kao Societe Generale banka Montenegro AD, Podgorica.

Akcionari Banke su:

Ime i prezime / naziv kompanije	Adresa prebivališta /poslovna adresa (mjesto ulica i broj)	Podaci o akcijama procentualno		
		broj akcija	učešće	
Societe Generale Group	29 Boulevard Haussmann 75009, Paris	87,602	90.56	
BADER LARS ERNEST		3,916	4.05	
13 Jul – Plantaže AD	Put Radomira Ivanovića br.2., Podgorica	2,824	2.92	
Ostali manjinski akcionari		2,394	2.47	
Ukupan iznos akcionarskog kapitala u hiljadama EUR	24,731	Sopstvene akcije	96,736	100.00

15. Informacije o otkupu sopstvenih akcija

U 2018. godini, Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija.